

HİNDİSTAN PAZARA GİRİŞ REHBERİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Yeni Delhi Ticaret Müşavirliği

İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER.....	5
1.1 Coğrafi Konum	5
1.2 Siyasi ve İdari Yapı	5
1.3 Nüfus ve İstihdam	5
1.4 Doğal Kaynaklar ve Çevre	5
2. MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER VE TAHMİNLER	6
2.1 Ülkenin Genel Ekonomik Görünümü	6
2.2 Temel Ekonomik Göstergeler	6
2.3 Sektörel Gelişmeler	7
3. ÜLKE PAZARININ GENEL ÖZELLİKLERİ	9
3.1 Dağıtım Kanalları ve Perakende Ticaret.....	9
3.2 Fikri Sınai Mülkiyet Hakları.....	10
3.3 Tüketici Eğilimleri.....	10
3.4 Perakende Ticaret.....	11
3.5 Kamu İhaleleri.....	11
4. ÜLKENİN DIŞ TİCARETİ	13
4.1 Genel Ekonomik Görünümü	13
4.2 İhracat	13
4.3 İthalat	14
4.4 Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA)	15
5. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI	17
5.1 Dış Ticaret Mevzuatı (İhracat-İthalat Rejimi).....	17
5.1.1.....	17
5.1.2 İhracat Rejimi	17
5.1.3 İthalat Rejimi.....	17
5.2 Gümrük Giriş Beyannamesi, Gümrük Değeri ve Gümrük Vergileri	17
5.3 İç Vergiler ve Oranları	18
5.4 Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar	18
5.5 Test Etme, Muayene ve Belgelendirme	18
5.6 Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme	19
5.7 Teknik Engeller.....	19
5.8 Diğer Hususlar	20
5.9 E-Ticaret	20
5.10 E-Ticarete Yönelik Düzenlemeler, Yurtiçi E-Ticaret (B2C), Sınır Ötesi E-Ticaret	20
5.10.1 Ödeme Yöntemleri ve Mobil E-Ticaret.....	20

5.10.2 E-Ticarete Yönelik Beklenti ve Öngörüler	21
6. ÜLKE ÖNEMLİ SEKTÖRLER	22
6.1 Tarım ve Hayvancılık.....	22
6.2 Doğal Kaynaklar ve Madencilik	22
6.3 Enerji ve Gaz.....	22
6.4 İnşaat Sanayi	23
6.5 İlaç Sanayi	24
6.6 Hizmetler.....	24
6.7 Bilişim	24
6.8 Tekstil	24
7. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	26
7.1 Yabancı Yatırımlara İlişkin Ülke Mevzuatı	26
7.2 Yabancı Sermayeye Yönelik Kısıtlamalar	28
7.2.1 Yabancıların Gayrimenkul Edinmeleri	28
7.2.2 Yabancı Sermayeli Şirketlere Uygulanan Ayrımcılıklar	29
7.3 Yatırım Teşvik Mevzuatı	30
7.3.1 Merkezi Hükümet Teşvikleri.....	30
7.3.2 Eyalet Teşvikleri	30
7.3.3 İhracat Teşvikleri.....	30
7.4 Ülkedeki Türk Yatırımları: Sektörler ve Karşılaşılan Sorunlar	31
7.4.1 Türk Yatırımcıların Karşılaştıkları Sorunlar	31
7.5 Yatırımcılar için Yararlı Bilgiler	33
8. TÜRKİYE İLE TİCARET.....	36
8.1 Genel Durum	36
8.2 Türkiye ile Dış Ticareti	36
8.2.1 Yürürlükte Olan Anlaşma ve Protokoller	37
8.3 Türkiye'nin İthal Ettiği Başlıca Ürünler	40
9. İHRACATTA POTANSİYEL ARZ EDEN SEKTÖR VE ÜRÜNLER	42
10. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR	47
10.1 İş Kültürü.....	47
10.2 Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler	47
10.3 Para Kullanımı	47
10.4 Resmî Tatiller ve Mesai Saatleri	47
10.5 Yerel Saat	48
10.6 Pasaport ve Vize İşlemleri	48
11. ŞİRKET KURULUMU.....	49

11.1 Şirket Türleri	49
11.2 Şirket Kurma Prosedürü	50
11.3 Bankacılık Mevzuatı	53
11.4 Sosyal Güvenlik Uygulamaları	53
12. ÖNEMLİ ADRESLER VE İLETİŞİM BİLGİLERİ	55
12.1 Sanayi ve Ticaret Odaları	55
12.2 İthalat ve İhracat ile İlgili Önemli Kurum ve Kuruluşlar	56
12.3 Büyükelçilik, Başkonsolosluk ve Müşavirlik İletişim Bilgileri	57
12.4 Sektörel İş Dernekleri	58
Kaynakça	67

HİNDİSTAN

ÜLKE REHBERİ

1. GENEL BİLGİLER

1.1 Coğrafi Konum

Hindistan Güney Asya'da yer almakta olup coğrafi alan büyüklüğü olarak dünyanın en büyük yedinci ülkesi konumundadır. Hindistan kuzeyde Çin, Nepal ve Butan; doğuda Myanmar ve Bangladeş; güneyde Sri Lanka; batıda Pakistan ve Afganistan ile komşudur.

Hindistan'ın çevre ve komşu ülkeleri ile ülkenin eyalet ve birlik bölgeleri aşağıda gösterilmektedir.

1.2 Siyasi ve İdari Yapı

Hindistan, 15 Ağustos 1947 tarihinde İngiltere'den bağımsızlığını kazanmış ve 26 Ocak 1950 tarihinde kabul ettiği Anayasayla bugünkü Hindistan Cumhuriyeti'ne dönüşmüştür.

Hindistan yirmi sekiz eyalet ve yedi birlik bölgesinden oluşan bir federal cumhuriyettir. Eyaletler ve birlik toprakları da daha küçük idari birimlere bölünür.

Hindistan'ın toplam nüfus büyüklüklerine göre başlıca şehirleri arasında; Delhi, Mumbai, Kolkata, Bangalore, Chennai, Hyderabad, Ahmedabad, Surat, Pune Jaipur, bulunmaktadır.

1.3 Nüfus ve İstihdam

2023 yılındaki tahminlere göre Hindistan'ın nüfusu 1,428 milyardır. 2022-2023 mali yılında Hindistan resmi kuruluşlarının çalışmalarına göre ülkede istihdam oranı yüzde 56, işsizlik oranı ise yüzde 3,2 düzeyinde gerçekleşmiştir. Öte yandan, ülkede yerleşik tarafsız kuruluşlarca gerçekleştirilen ölçümlerde Ağustos 2024 dönemi için işsizlik oranı yüzde 8,5 olarak gösterilmektedir.

1.4 Doğal Kaynaklar ve Çevre

Hindistan kömür, demir cevheri, manganez, lityum, mika ve boksitte dünyanın önde gelen rezervlere sahip ülkeleri arasında yer almaktadır.

Hindistan mineral yakıt bazlı enerji ihtiyacının büyük bölümünü yurt dışından karşılıyor olsa da Hindistan'da bulunan petrol rezervleri ülkenin ihtiyacını yaklaşık yüzde 25'ini karşılamaktadır.

Tablo 1. Bazı Başlıca Mineral ve Metallerde Hindistan'ın Dünya Piyasasında Görünümü (2021)

Üretim Kapasitesi					
	Birim	Dünya	Hindistan	Dünyadaki Payı	Dünyadaki Sıralaması
Metalik Mineraller					
Boksit	Bin ton	342.600	22.495	6.56	5
Kromit	Bin ton	35.100	3.785	10.78	3
Demir cevheri	Milyon ton	3108	254	8.17	4
Manganez cevheri	Bin ton	56200	2347	4.17	7
Endüstriyel Mineraller					
Manezit	Bin ton	34300	113	0.32	17
Apatit ve Kaya fosfat	Bin ton	67000	4016	5.60	2
Metaller					
Alüminyum (birincil)	Bin ton	67000	4016	5.99	2
Bakır (rafine)	Bin ton	248001	484	1.95	11

Çelik (ham/sıvı)	Milyon ton	1915	120	5.60	2
Çinko (levha)	Bin ton	14000	775	5.53	3

Hindistan doğal ekosistemi büyük bir biyo-çeşitlilik barındırmaktadır. Ülkenin coğrafi koşulları nedeniyle tropik ve yarı tropik iklimler egemendir. Ülkenin kuzey bölgeleri başta olmak üzere pek çok alanı ciddi bir hava kirliliği sorunu yaşamakta olup Hindistan'ın birçok şehri yol boyunca dünyanın en kirli havaya sahip şehirleri arasında üst sıralarda yer almaktadır.

2. MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER VE TAHMİNLER

2.1 Ülkenin Genel Ekonomik Görünümü

Hindistan ekonomisi global ekonomiler arasında hızla büyüyen ülkeler arasındadır. Dünya Bankası verilerine göre 2023 yılı itibarıyla Hindistan'ın ekonomik büyüklüğü 3,55 trilyon ABD Doları olup bu bakımdan dünyanın en büyük 5. ekonomisi konumundadır. Yine Dünya Bankası verilerine göre 2023 yılında ekonomide yüzde 7,6 oranında bir büyüme yakalanmıştır. Önümüzdeki yıllarda da Hindistan ekonomisinin yüzde 6,7 ila 7 oranlarında büyümeye devam etmesi beklenmektedir.

2023-2024 mali yıl için Hindistan ekonomisinde hizmetler sektörünün Hint ekonomisi içindeki büyüklüğü yüzde 54,71 iken, sanayi sektörünün katkısı yüzde 27,36, tarım sektörünün GSYİH içindeki payı ise yüzde 17,66 düzeyindedir.

2.2 Temel Ekonomik Göstergeler

Nüfus: 1,43 milyar

GSYİH: 3,55 Trilyon ABD Doları (2023)

Büyüme: Yüzde 7,6 (2023)

Enflasyon: Yıllık yüzde 3,65 (Ağustos 2024)

İstihdam Oranı: Yüzde 56 (2022-2023 mali yılı)

Resmi İşsizlik Oranı: Yüzde 3,2 (2022-2023 mali yılı)

Diğer Ölçümlerle İşsizlik: Yüzde 8,5 (Ağustos 2024)

Döviz Kuru: 1 ABD Doları = 84,03 Hindistan Rupisi (Ekim 2024)

Merkez Bankası Toplam Rezervler: 692 milyar ABD Doları (Ekim 2024)

Yabancı Doğrudan Yatırım: 2000-2023 kümülatif 971 milyar ABD Doları

Mal İhracatı: 431 milyar ABD Doları (2023)

Mal İthalatı: 674 milyar ABD Doları (2023)

Hizmet İhracatı: 341 milyar ABD Doları (2023-2024 mali yılı)

Hizmet İthalatı: 178 milyar ABD Doları (2023-2024 mali yılı)

Lojistik Performans Endeksi Puanı: 38

İş Yapma Kolaylığı Endeksi Sıralama: 63

2.3 Sektörel Gelişmeler

Hindistan'da büyümeye katkı sağlayan başlıca sektörler incelendiğinde, perakende ve e-ticaret sektörünün yüzde 10, otomotiv sektörünün yüzde 7, otomotiv parça sektörünün yüzde 6, inşaat sektörünün yüzde 9, bilişim hizmetlerinin yüzde 9 oranında büyümeye katkı sağladığı görülmektedir.

Başlıca Sektörler İtibariyle Öne Çıkan Veriler

Tarım, Hayvancılık ve İlgili Sektörler

- Dünya süt üretiminde lider
- Dünya şeker üretiminde lider
- 30 milyar ABD Dolarlık yıllık tavukçuluk sektör hacmi (2023)

Otomotiv Sektörü

- 21 milyar ABD Dolarlık oto parça ihracatı
- Otomobil sektöründe 37 milyon istihdam

Fintech

- 17 adet unicorn
- Yıllık 185 milyar adet işlem

İnşaat

- 51 milyon istihdam

Elektronik

- 155 milyar ABD Dolarlık elektronik ürün pazar büyüklüğü
- 2026'da 1 trilyon ABD Dolarlık dijital ekonomi pazar büyüklüğü

Gıda İşleme

- 51 milyar ABD Dolarlık tarımsal ürün ve işlenmiş gıda ihracatı (2023)

Bilişim

- Tüm hizmet ihracatının yüzde 38'i
- Global yazılım arzının yüzde 57'si

Metal ve Maden

- Yıllık 997 Milyon Ton (MT) kömür üretimi
- Toplamda 95 çeşit maden ürünü üretimi

İlaç Sektörü

- Yıllık 28 milyar ABD Dolarlık ihracat
- 2000 yılından bu yana 22 milyar ABD Dolarlık yabancı doğrudan yatırım

Perakende ve E-ticaret

- Yüzde 10 yıllık büyüme oranı
- Organize perakendenin toplam perakende içinde oranı yüzde 12

Telekom

- Dünyanın en büyük ikinci mobil piyasası
- 100 akıllı şehir
- 125 milyon 5G kullanıcısı

Tekstil

- Global pamuk üretim ve tüketiminde ikinci

- Dünyada tekstil ve hazır giyim ihracatında üçüncü

Turizm ve Ağırlama

- 9,24 milyon yabancı turist (2023)

3. ÜLKE PAZARININ GENEL ÖZELLİKLERİ

3.1 Dağıtım Kanalları ve Perakende Ticaret

Hindistan'da dağıtım kanallarında konusunda, son yıllarda özellikle alışveriş merkezlerinde yer alan süper veya hipermarketlerin rolü artış gösterse de, süpermarket yapılanmasının Hindistan'da gelişimine halen devam ettiği ve halkın büyük çoğunluğunun ulaşımının halen çok kısıtlı olması dolayısıyla, çoğunlukla geleneksel yöntemlerle yapılmakta olduğu söylenebilir. Halihazırda hala organize perakendeciliğin toplam perakende pazarındaki payı yüzde 10'lar civarında bulunmaktadır.

Toptancı halleri ve semt pazarları, Hindistan halkının büyük çoğunluğunun ihtiyaçlarını temin etmede halen en çok kullanılan pazar yerlerinin başında gelmektedir. İlave olarak, Hindistan'da, "kirana shop" adı verilen birçok ürünün karışık düzende sergilendiği küçük bakkallar da yer almakta olup, bunlar Hindistan halkı için önemli bir tedarikçi konumundadır.

Ürünler aracı firmalar tarafından doğrudan üreticilerden alınmakta veya ithalatçı firmalar tarafından ithal edilmekte, daha sonra çoğunlukla toptancılara satılmaktadır. Toptancılar aracılığıyla da marketler veya halk pazarlarına ulaştırılmaktadır. Öte yandan, ihtiyaca göre dönemsel veya sürekli olarak Devlet Ticaret Şirketi (State Trading Corporation-STC) ve Metal, Mineral Ticaret Şirketi (Metals, Minerals Trading Corporation-MMTC) vb. gibi devlet eliyle kurulmuş iştirakler aracılığıyla ihale usulüyle alınarak piyasaya ürün tedariki yapılmaktadır.

Öte yandan, Hindistan ihtiyaçları her geçen gün gelişen ve çeşitlenen, genç nüfusu yüksek bir ülke olarak, tüm dünyada olduğu gibi elektronik ticaret portallarını sıklıkla ve artan oranda kullanmaya devam etmektedir.

E-ticaret, Hindistan'da iş yapma şeklini değiştirmiştir. Hindistan e-ticaret pazarının 2024 yılında yaklaşık 120 milyar ABD Dolarına ulaştığı tahmin edilmektedir.

Sektördeki büyümenin çoğu, internet ve akıllı telefon sayısındaki artışla tetiklenmiştir. 2024 yılı başı itibarıyla Hindistan'daki internet bağlantılarının sayısı, 'Dijital Hindistan' programı sayesinde 750 milyona yükselmiştir.

[Amazon India](#) ve Walmart grubunun satın aldığı [Flipkart](#), Hindistan'daki en önemli iki elektronik ticaret sitesi olup pazarın büyük bölümünü elinde bulundurmaktadır. Bu sitelere ilave olarak [Big Basket](#) ve Myntra da yaygın diğer sitelerdendir. Modern ve geleneksel mobilya alanında Urban Ladder, Pepperfry adlı e-ticaret siteleri de gayet yaygındır. Bunun yanında değişik sektörlerde faaliyet gösteren irili ufaklı birçok e-ticaret sitesi de mevcuttur. E-ticaret sektörü için önde gelen eyaletler ise Karnataka, Delhi, Maharastra, Tamil Nadu ve Andra Pradesh olarak gösterilmektedir. Hindistan yasaları gereği, tedarikçilerin sanal yolla doğrudan satış yapmalarına müsaade edilmemekte ve "pazar yeri iş modeli"yle çalışmaktadır.

Pazar yeri modeli özetle iki şekildedir. Birincisi, örnek olarak ilgili e-ticaret sitesinde ürünlerini sergilemek isteyen satıcılar ürünlerini kendi depolarında muhafaza ederek paketlemeyi kendileri yaptıktan sonra e-ticaret sitelerinin bünyesindeki dağıtım mekanizması üzerinden ürünleri teslim etmektedirler. Diğer bir yöntem ise satıcıların ürünleri e-ticaret sitelerine ait dağıtım ve işleme merkezlerine toplu olarak göndermesi akabinde e-ticaret siteleri satıcılara paketleme, teslim, tahsilat, iade gibi hizmetleri vermektedir. Söz konusu hizmetlerin perakende satış fiyatı içerisindeki maliyeti, ürünlerin cinsi ve değerine göre ortalama yüzde 10-25 seviyesindedir. Bu ücretler firmalar tarafından değişik isimler altında sayılsa da dağıtım ve pazarlama konularına yönelik olarak listeleme ücreti, depolama ücreti, tavsiye ücreti, dağıtım-teslim ücreti, işleme ücreti, tahsilat ücreti, pazar yeri ücreti, kapama ücreti, iade ücreti ve benzeri kalemler olarak sıralanmaktadır.

3.2 Fikri Sınai Mülkiyet Hakları

Hindistan 1995 yılından beri Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyesidir ve Fikri Mülkiyet Anlaşmasına (TRIPS) taraf bir ülkedir. Hindistan ayrıca, Endüstriyel Mülkiyetin Korunmasına ilişkin Paris Sözleşmesi, Berne Sözleşmesi, Madrid Protokolü ve Patent İşbirliği Anlaşması'na (PCT) taraf olmanın yanı sıra Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO) üyesidir.

Hindistan'da Fikri Sınai Mülkiyet Hakları ile ilgili resmi kurum Ticaret ve Sanayi Bakanlığına bağlı Sınai Mülkiyeti Geliştirme Genel Müdürlüğüdür (Department for Promotion of Industry and Internal Trade - DPIIT).

Hindistan'da telif hakları 1957 tarihli Telif Hakkı Kanunu'na göre düzenlenmektedir. Telif hakkı konusundaki Berne Sözleşmesine taraf olsa da telif hakkının Hindistan'da da kayıt altına alınması özellikle hukuki süreçlerde kolaylık sağlamaktadır. Kayıt başvurusu, Ticaret ve Sanayi Bakanlığına bağlı Sınai Mülkiyeti Geliştirme Genel Müdürlüğüne bağlı "Copyright Office"e yapılmaktadır.

1911 Hindistan Patent 1970 tarihli Patent Kanunu ile değiştirilmiş olup 1972 yılında yürürlüğe girmiştir. Patent Kanununda 2003 ve 2016 yıllarında bazı değişiklikler olmuştur. Patent hakkı, ilk başvuran kişiye verilmekte olup, yıllık aidatın ödenmesi halinde 20 yıl geçerli olmaktadır.

Dizayn hakları 2000 yılında çıkarılan Dizayn Kanunu ile düzenlenmektedir. Dizayn hakkı 10 yıl geçerli olmakta ve ilave 5 yıl uzatılabilmektedir. Hindistan dizayn ile ilgili düzenlemelerin yer aldığı Hague Sözleşmesine taraf değildir.

Hindistan'da marka mevzuatı 1999 tarihli Marka Kanunu ile 2020 ve 2017 tarihli Marka Düzenlemelerinden oluşmaktadır. Hindistan'da marka başvurusunun geçerlilik süresi 10 yıl olup, 10'ar yıllık sürelerle uzatılabilmektedir.

Patent, Dizayn ve Marka başvuruları Sanayi ve Ticaret Bakanlığına bağlı Patent, Dizayn ve Marka Kontrolleri Departmanına yapılmaktadır.

Hindistan'ın fikri mülkiyet haklarına ilişkin yasası, hakların korunması konusunda yeterli olmakla birlikte, uygulamada bazı sıkıntılar bulunmaktadır. Bunların başında, yargıdaki gecikmeler yaşanmaktadır. Davalar 5 yıl veya daha uzun sürebilmektedir.

3.3 Tüketici Eğilimleri

Geniş bir coğrafyaya sahip olan Hindistan'da bölgesel ve kültürel farklılıklar oldukça ön plana çıkmaktadır. Hindistan çok dilli ve çok dinli bir ülke olması vesilesiyle tüketilen ürünler ve tüketici tercihleri de bölgeden bölgeye oldukça değişiklik göstermektedir.

Öte yandan, tüketici tercihlerini belirleyen en önemli unsurların başında, dünyanın her yerinde olduğu gibi, alım gücü gelmektedir. Genel olarak Hindistan piyasası fiyat hassasiyetine göre oluşuyor olsa da alım gücü yüksek olan grubun tercihleri fiyattan çok kalite üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Son yıllarda kaydettiği ekonomik gelişme paralelinde büyüyen orta gelir grubu da fiyat hassasiyeti taşımakla birlikte kaliteye de oldukça önem vermektedir.

Hindu dininin etkisiyle Hint toplumunun halen daha büyük bir kısmı vejetaryen ürünleri tercih etmektedir. Ancak, özellikle genç kuşaklarda tavuk başta olmak üzere et ve et ürünleri ile vejetaryen olmayan şarküteri ürünleri tüketimi giderek artmaktadır.

Süpermarketlerde geleneksel ürünlerin yerini gelişen ve çeşitlenen zevklerle birlikte daha çok paketli ve işlem görmüş gıdaya bıraktığı görülmektedir. Hindistan önemli bir tarım ülkesi olmasına ve birçok yerli markaya sahip olmasına rağmen birçok ürünün de ithal edildiği, ürün kodeksine giriş ve tüketicide güven sağlamış aynı ithal markaların pazar payını koruduğu görülmektedir.

Covid-19 döneminin etkisiyle özellikle gıda ürünleri başta olmak üzere geçmişe nazaran daha gelişmiş bir organik, hijyenik ve sağlıklı yaşam algısı yerleşmiş bu algı da paketli ve güvenilir ürün talebini artırmıştır.

Hindistan'da özellikle dayanıklı tüketim malzemeleri ve makinalar gibi endüstriyel ürünlerde satış sonrası hizmetlere yönelik talep de giderek artmaktadır.

3.4 Perakende Ticaret

Hindistan'da perakende sektörü ülkenin geniş ve genç nüfusu ile ülke ekonomisinin yüksek oranlı büyüme patikasına paralel olarak en dinamik sektörlerden biri olarak öne çıkmaktadır.

Hindistan perakende sektörünün pazar büyüklüğü 2023 yılı için 1,2 trilyon ABD Doları olarak tahmin edilmekte olup ilgili büyüklüğün 2032 yılı itibarıyla 2 trilyon ABD Dolarına ulaşması beklenmektedir.

Mevcut durumuyla Hint perakende sektörü dünyadaki en büyük 5 inci pazar büyüklüğüne sahip durumdadır.

Sektörün ülkenin mili gelirine katkısının yüzde 10, toplam istihdama katkısının ise yüzde 8 düzeyinde olduğu hesaplanmaktadır.

Söz konusu perakende pazar büyüklüğü itibarıyla organize perakendenin toplam perakende pazarı içindeki oranının yüzde 12 oranında olduğu hesaplanmaktadır. Bununla birlikte ilgili ölçümü gerçekleştiren kaynaklarca modern perakende pazarının (e-ticaret dahil olmak üzere) toplam büyüklükteki oranının orta/uzun vadede yüzde 35'e çıkabileceği tahmin edilmektedir. İlgili beklentide ülkede hızla yayılan dijital ticaret uygulamalarının etkisi olduğu değerlendirilmektedir.

Organize perakendeciliğin payının düşük olması sektörde gözlenen sorunlar arasında baş sıralarda yer almaktadır. İlgili durum, rekabetçilik (fiyat savaşları), vergi, tüketicinin korunması gibi alanlarda sorunlar yaratmaktadır.

Perakende sektörünün gelişiminde karşılaşılan zorluklardan biri de ülkedeki altyapı ve lojistik imkânların üst düzeyde olmaması gösterilebilir. Bu durum da etkin bir arz tedarikinin önüne geçmektedir.

Perakendecilik sektörünün karşı karşıya olduğu zorlukların aşılması noktasında, özellikle dijital ödeme sistemlerinin yaygınlaşması (e-ticarette firmaların kendi ödeme yöntemlerinin olmasının yanı sıra "paytm" ve "phonepe" gibi dijital ödeme araçlarının geleneksel ticarete de yaygın şekilde kullanılması) amaçlanmaktadır. Hint hükümetinin dijital ödeme sistemlerinin yaygınlaşmasını yanı sıra ülkede kayıtlı banka mudilerini artırılması yönünde de çalışmaları bulunmaktadır.

2019 yılında yasalaşan Tüketicinin Korunması Kanunu ile 2020 yılında devreye alınan e-ticarette tüketicinin korunması kanunları ile tüketici memnuniyetinin artırılması hedeflenmektedir.

Hint hükümeti ayrıca perakende sektöründe yurt dışı yatırımlara (single brand retailing için yüzde 100 oranında, multi brand retailing için yüzde 51 oranında) izin vererek sektör büyüklüğünü artırmayı hedeflemektedir.

3.5 Kamu İhaleleri

Hindistan'da kamu tarafından açılan ihalelere, Maliye Bakanlığı, Harcama Departmanı, Satın Alma Politikası Bölümü ile birlikte Ulusal Bilişim Merkezi (NIC) tarafından tasarlanmış ve yürütülen Merkezi Kamu Satınalma Platformu (CPPP) <https://eprocure.gov.in/cppp/> bağlantı adresinden ulaşılabilmektedir.

Hindistan Anayasası kamu ihaleleri için doğrudan Hükümete yetki vermiş olmakla birlikte, kamu ihalelerine dair Merkezi yönetimin herhangi kapsamlı bir kamu ihale kanunu mevcut değildir. Bunun yanında, kamu ihalelerine ilişkin hükümlere Maliye Bakanlığınca düzenlenen ve son olarak 2017 yılında

güncellenen Genel Finansal Kuralların yanı sıra Sözleşme Kanunu, Ürünlerin Satışı Kanunu, Yolsuzlukları Önleme Kanunu, Tahkim ve Uzlaşma Kanunu gibi çeşitli kanunlarda yer verilmiştir. Bununla birlikte, Rajasthan, Karnataka ve Tamil Nadu gibi bazı Eyaletlerde Kamu İhalelerinde Şeffaflığa ilişkin kanunlar mevcuttur.

Hindistan'da tüm ihalelere çevrimiçi olarak Merkezi Kamu Satınalama Platformu (CPPP) üzerinden kayıt yaptırılmaktadır. Hükümet açtığı ihalelere durumuna göre ve belirli kriterlerle yabancı ve yerli firmaları davet etmekte, bu amaçla tüm firmaların gerekli koşulları yerine getirmesi beklenmektedir. Yabancı firmalar adına başvuru yapacak yerel kişi veya firmaların da söz konusu Platform üzerinden kayıt yaptırması gerekmektedir.

Öte yandan, çevrimiçi kayıt yaptırırken, her katılımcının zorunlu olarak Hükümet tarafından tanınmış²⁶ firmalardan dijital imza edinmesi gerekmektedir.

Firmaların ihaleleri kazanabilmeleri için üç tane aşamadan geçmeleri gerekmektedir. İlk olarak ihale kriterlerine uygunluk taşıdıklarını gösterir belgeleri ibraz etmeleri, depozito olarak yüzde 2 ile 10 arasında değişen oranlarda teminat mektubu vermeleri gerekmektedir. Söz konusu meblağların iade süresi dokuz ayı bulabilmektedir. İkinci aşamada teknik inceleme yapılmaktadır. Adil rekabet şartlarını ihlal ettiği veya yanıltıcı bilgi verdiği tespit edilen firmaların depozitolarına ceza olarak el konulmakta ve söz konusu firmalar kara listeye alınmaktadır.

Üçüncü aşama fiyat avantajı aşamasıdır. Bu aşamada ya en düşük teklifi veren firma ihaleyi almakta veya ihale, son dönemde daha yaygın olarak kullanılmakta olan Kalite ve Maliyet Tabanlı Değerlendirme Sistemine (Quality and Cost Based Evaluation System QCBS) göre belirlenen firmaya verilmektedir.

4. ÜLKENİN DIŞ TİCARETİ

4.1 Genel Ekonomik Görünümü

2023 yılı itibariyle Hindistan 1.436 milyar nüfusu ve 3,7 trilyon ABD Doları Gayrisafi Yurt içi Hasılasıyla (GSYİH) dünyanın en büyük altıncı; en fazla nüfusa sahip ikinci dünya ekonomisi durumundadır. Son derece genç ve dinamik bir nüfusa sahip olan Hindistan, e-ticaret açısından da büyük potansiyel arz etmektedir. E-ticaretin genel perakendedeki oranı 2023 yılında yüzde 3,1'tür.

Hindistan ekonomisi iki farklı yapıya sahiptir. Bir yanda, orta sınıfın en vasıflı kişilerini çalıştıran modern ve küresel rekabet gücüne sahip bilgiye dayalı hizmetler sektörü, diğer yanda çoğunlukla az eğitilmiş işgücünün çalıştığı ve rekoltesi yağışlara bağlı tarım sektörü yer almaktadır. İmalat sektörü geleneksel olarak kalitesiz mallar nedeniyle yetersiz olmasına rağmen, bu durum son yıllarda değişmeye başlamıştır.

Son yıllarda ekonominin tarıma bağımlılığı azalmış olsa da GSYİH'deki dalgalanmalar hala yıllık muson yağmurlarının sonuçlarına bağlıdır. Toprak sahiplerinin çoğunluğu geçinecek kadar tarım yapabilmektedirler ve çoğu çiftçi ailesi yoksulluk sınırının altında yaşam sürdürmektedirler. Hindistan özellikle kırsal alanda dünyadaki en kötü insani gelişimi gösteren indekslerinin bazılarında en düşük sıralarda yer almaktadır. Buna karşın, Hindistan aynı zamanda çok sayıda yüksek nitelikli işgücüne ve birkaç tane uluslararası endüstriyel gruba da sahiptir.

Son yıllardaki büyümeye rağmen kamu mali durum zayıflığını sürdürmektedir. Bütçe açığını azaltmaya yönelik politikaların uygulanması politik olarak zorunlu hale gelmiştir. Sübvansiyonları azaltmak, vergi mükelleflerinin sayısını ve tahsilat oranlarını artırmak, kamu çalışanlarının sayısını azaltmak ve kamu teşekküllerini kapatmak ya da özelleştirmek güçlü muhalefet yüzünden oldukça zordur.

Hindistan'ın son ekonomik reformları başlattığı 1990'lı yılların başından itibaren ekonomik büyüme geçici olmaktan çıkmış ve önceki yıllardan daha yüksek bir büyüme oranı yakalanmıştır.

Hindistan'ın son 3 yıl itibariyle yıllık reel büyüme verilerine bakıldığında; 2021 yılında yüzde 9,1, 2022 yılında yüzde 7,0 ve 2023 yılında yüzde 7,8 oranlarında büyüme kaydettiği görülmektedir. IMF tahminlerine göre, ülke ekonomisinin 2024 yılında yüzde 6,8 ve devamında yıllık yüzde 6,5 oranlarında büyümesi beklenmektedir.

4.2 İhracat

Hindistan'ın ihracatı 2023 yılında, bir önceki yıla göre yüzde 4,6 oranında azalarak 432,0 milyar ABD Doları olmuştur. Aynı yıl ülkenin ithalatı ise yüzde 8,9 oranında azalmış ve 667,2 milyar ABD Doları olmuştur. Aynı yıl ülkenin dış ticaret hacmi yüzde 7,3 oranında azalarak 1,1 trilyon dolara düşmüş, dış ticaret açığı ise yüzde 16,0 oranında azalarak 235,2 milyar ABD Doları olmuştur. 2023 yılı itibariyle ülkenin ihracatındaki başlıca ürünler: İşlenmiş petrol ürünleri, ilaçlar, elmaslar, telefon cihazları, mücevherat, pirinç, otomotiv aksam ve parçaları, binek araçlar, işlenmemiş alüminyum ve kabuklu hayvanlar olmuştur. 2023 yılı itibariyle ülkenin ithalatındaki başlıca ürünler: Ham petrol; işlenmemiş ya da yarı işlenmiş altın; taşkömürü; petrol gazları; elmaslar; elektronik entegre devreler; telefon cihazları; işlenmiş petrol ürünleri; otomatik bilgi işlem makineleri ile bunlara ait birimler ve palm yağıdır.

Tablo 2. Hindistan'ın İhracatında İlk 10 Ürün Grubu**(1.000 ABD Doları)**

GTİP KODU AÇIKLAMASI		2021	2022	2023
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler.....	56.400.639	98.472.280	89.677.657
71	Tabii veya Kültür İnciler, Kıymetli veya Yarı Kıymetli Taşlar, Kıymetli Metaller.....	38.155.138	39.274.606	33.418.155
85	Elektrikli Makina ve Cihazlar ve Bunların Aksam ve Parçaları; Ses Kaydetmeye.....	18.836.214	26.573.154	32.375.145
84	Nükleer Reaktörler, Kazanlar, Makinalar, Mekanik Cihazlar ve Aletler.....	24.165.782	27.502.754	29.333.711
30	Eczacılık Ürünleri	19.460.516	19.752.792	21.295.025
87	Motorlu Kara Taşıtları, Traktörler, Bisikletler, Motosikletler ve Diğer Kara Taşıtları	18.897.162	21.256.873	20.817.787
29	Organik Kimyasal Ürünler	21.184.105	21.876.532	19.423.278
72	Demir ve Çelik	21.199.485	15.198.277	11.825.795
10	Hububat	12.350.067	14.087.764	11.291.058
73	Demir veya Çelikten Eşya	8.361.219	9.898.014	9.742.295
TOPLAM		394.813.673	452.684.214	431.997.639

Kaynak: Trademap (Hindistan Verilerine Göre Hazırlanmıştır)

Tablo 3. Hindistan'ın İhracatında İlk 10 Ülke**(1.000 ABD Doları)**

İthalatçı Ülke		2021	2022	2023
1	Amerika Birleşik Devletleri (ABD)	71.510.497	80.230.193	75.842.751
2	Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)	25.446.639	31.322.728	33.044.237
3	Hollanda	10.284.461	18.500.438	23.148.724
4	Çin	23.036.597	15.084.401	16.266.543
5	Birleşik Krallık	10.374.395	11.235.450	13.373.973
6	Singapur	10.650.087	11.830.795	12.103.870
7	Bangladeş	14.092.748	13.833.759	11.251.079
8	Suudi Arabistan	8.245.418	10.152.976	10.841.068
9	Almanya	9.513.606	10.441.963	9.669.594
10	Hong Kong, Çin	11.290.061	9.797.909	8.723.115
DÜNYA		394.813.673	452.684.214	431.997.639

Kaynak: Trademap (Hindistan Verilerine Göre Hazırlanmıştır)

4.3 İthalat

Tablo 4. Hindistan'ın İthalatında İlk 10 Ürün Grubu**(1.000 ABD Doları)**

	GTİP KODU AÇIKLAMASI	2021	2022	2023
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler	170.398.554	277.238.257	220.583.247
85	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler	56.725.008	69.680.022	76.056.005
71	Tabii veya Kültür İnciler, Kıymetli veya Yarı Kıymetli Taşlar, Kıymetli Metaller.....	88.346.259	78.172.888	72.587.528
84	Nükleer Reaktörler, Kazanlar, Makinalar, Mekanik Cihazlar ve Aletler.....	48.414.563	54.792.401	57.059.879
29	Organik Kimyasal Ürünler	27.247.007	29.810.256	27.265.776
39	Plastikler ve Mamulleri.	19.257.673	22.716.066	22.592.918
72	Demir ve Çelik	11.679.976	16.740.819	18.904.959
15	Hayvansal ve Bitkisel Katı ve Sıvı Yağlar ve Bunların Parçalanma Ürünleri....	17.458.998	21.639.099	16.560.769
90	Optik Alet ve Cihazlar, Fotoğraf, Sinema, Ölçü, Kontrol, Ayar Alet ve Cihazları.....	11.319.863	11.340.606	12.630.551
31	Gübreler	9.116.775	17.259.772	10.422.217
TOPLAM		570.402.004	732.565.993	667.179.960

Kaynak: Trademap (Hindistan Verilerine Göre Hazırlanmıştır)

Tablo 5. Hindistan'ın İhracatında İlk 10 Ülke**(1.000 ABD Doları)**

	İthalatçı Ülke	2021	2022	2023
1	Çin	87.535.136	102.249.180	101.338.799
2	Rusya Federasyonu	8.695.038	40.628.245	61.602.410
3	Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)	43.070.345	53.851.377	44.815.112
4	Amerika Birleşik Devletleri (ABD)	41.386.816	51.772.471	42.735.946
5	Suudi Arabistan	27.689.346	46.188.427	33.934.311
6	Irak	26.566.073	39.068.377	29.475.307
7	Endonezya	16.724.828	28.665.341	22.770.032
8	Güney Kore	17.076.153	20.723.337	21.409.244
9	Singapur	18.201.531	24.418.725	20.086.826
10	İsviçre	29.492.003	16.302.711	19.607.894

Türkiye (2023'te 31. Sırada)

DÜNYA 570.402.004 732.565.993 667.179.960

Kaynak: Trademap (Hindistan Verilerine Göre Hazırlanmıştır)

4.4 Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA)

Temmuz 2022 itibarıyla Hindistan 13 Bölgesel Ticaret Anlaşmasına taraftır (RTAs-).

<https://pib.gov.in/Pressreleaseshare.aspx?PRID=1843902>

Bunlar;

Hindistan-Sri Lanka Serbest Ticaret Anlaşması,
Güney Asya Serbest Ticaret Alanı Hakkında Anlaşma (SAFTA),
Hindistan-Nepal Ticaret Anlaşması,
Hindistan-Bhutan Ticaret Anlaşması,
Hindistan-Tayland Serbest Ticaret Anlaşması,
Hindistan-Singapur Kapsamlı Ekonomik İşbirliği Anlaşması,
Hindistan-Güney Kore Kapsamlı Ekonomik İşbirliği Anlaşması,
Hindistan-Japonya Kapsamlı Ekonomik İşbirliği Anlaşması,
Hindistan-Malezya Kapsamlı Ekonomik İşbirliği Anlaşması,
Hindistan- Mauritius Kapsamlı Ekonomik İşbirliği Anlaşması,
Hindistan- BAE Kapsamlı Ekonomik İşbirliği Anlaşması,
Hindistan- Avustralya Kapsamlı Ekonomik İşbirliği ve Ticaret Anlaşması.
2024 yılında tamamlanan anlaşmalar:

<https://www.commerce.gov.in/international-trade/trade-agreements/>

- India Mercosur Preferential Trade Agreement
- Trade and Economic Partnership Agreement between the Government of the Republic of India and the Governments of EFTA States.

Bölgesel ve Uluslararası Anlaşmalara göre spesifik bazı ürünlerde ürün kalitesinde herhangi bir gevşeme uygulanmamaktadır.

5. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

5.1 Dış Ticaret Mevzuatı (İhracat-İthalat Rejimi)

5.1.1

5.1.2 İhracat Rejimi

Hindistan'da ihracat rejimi de Ticaret ve Sanayi Bakanlığına bağlı Dış Ticaret Genel M¼d¼rl¼đ¼nce d¼zenlenmektedir. İthalatta olduğu gibi, Hindistan'da ihracat yapmak için de geçerli bir İthalatçı/İthalatçı Sertifikasına (I/E Code) sahip olmak gerekmekte ve bu kod yukarıda zikredilen Genel M¼d¼rl¼ke verilmektedir.

Genel olarak t¼m ¼r¼nlerin ihracatı serbest olmasına rağmen H¼k¼met d¼nem d¼nem iç piyasadaki arz kıtlığına veya başka sebeplere bağlı olarak ihracat kısıtlaması uygulamasına gitmektedir.

Aynı Şekilde, Hindistan "Missile Technology Control Regime (MTCR)", "Wassenaar Arrangement (WA)", "Australia Group (AG)", Nuclear Supply Group (NSG) gibi uluslararası anlaşmalara taraf olup, bu çerçevede kitlesel silahlarda kullanılabilecek "zel kimyasallar, organizmalar, materyaller, ekipmanlar ve teknolojiler" in ihracatını da kontrole tabi kılmaktadır.

5.1.3 İthalat Rejimi

Hindistan'ın ithalatında uygulamıŐ olduğu g¼mr¼k tarifeleri ve diğer tarife/kota uygulamalarına Maliye Bakanlığı Gelirler Genel M¼d¼rl¼đ¼ne bağlı [Dolaylı Vergiler ve G¼mr¼kler Dairesinin](#) (CBIC) web sitesinden ulaşılabilmektedir. Hindistan'da çoğu ¼r¼n¼n ithalatı lisanssız olarak serbestçe yapılabilmektedir. Öte yandan, Hindistan birçok ¼r¼nde ithalat yasağı veya ithalat kısıtlaması, lisans gerekliliği uygulamaktadır. Söz konusu ¼r¼nlerin toplam tarife satırı içindeki oranı yaklaşık y¼zde 3,7'dir.

Genel olarak ithalat yasağı olan ¼r¼nler arasında bir takım hayvansal ¼r¼n ve yağlar bulunmaktadır. Ayrıca, Hindistan Sağlık Bakanlığı tarafından yayınlanan Hindistan İlaç ve Kozmetik Kanunu'nun 135-B no'lu maddesinde hayvanlar ¼zerinde test edilmiş olan hiçbir kozmetik ¼r¼n¼n ¼lkeye giriŐine izin verilmeyeceği h¼kme bađlanmıŐtır.

İthalatında kısıtlama bulunan ¼r¼nler için Hindistan Ticaret ve Sanayi Bakanlığı altında faaliyet gösteren Dış Ticaret Genel M¼d¼rl¼đ¼ (DTGM)'nden ithalat lisansı alınması gerekmektedir. Geçerli bir ihraç/ithal kayıt numarasına (I/E Code) sahip her firma lisans baŐvurusunda bulunabilmektedir. Lisanslı olarak ithalatı yapılan ¼r¼nlerin Hindistan'dan ihracatının yapılabilmesi için de DTGM'den yazılı izin alınması gerekmektedir. İthalatı yasaklanmış veya ithalatı lisansa bağlı ¼r¼nlerin listesine DTGM'nin internet sayfasından erişim m¼mk¼nd¼r.

Hindistan Tarım Bakanlığı Bitki Koruma ve Karantina M¼d¼rl¼đ¼ tarafından "Bitki Koruma Tebliği çerçevesinde yayınlanan listelerde, ¼lke ve ¼r¼n bazında belirlenen bitki sağlık kuralları ve özel ithalat koşulları yer almaktadır. Bu listelerde belirtilen ¼r¼n ve ¼lkeler dışında gerçekleŐtirilecek bitkisel ¼r¼nlerin ithalatında, ilgili ihracatçı ¼lke tarım bakanlığı tarafından "Zararlı Böcek Risk Analiz Formu (PRA)" dok¼manında belirtilen gerekli bilgi ve belgeler ile birlikte Hindistan Tarım Bakanlığına başvurulması gerekmektedir.

5.2 G¼mr¼k Giriş Beyannamesi, G¼mr¼k Değeri ve G¼mr¼k Vergileri

Hindistan, g¼mr¼k vergilerini son yirmi yılda önemli oranlarda indirmiŐ olsa da ¼lkedeki vergi oranları halen ortalama y¼zde 14,3 seviyelerinde ve DT taahh¼tlerinin ¼zerindedir. DT ¼yeliđi kapsamında Hindistan'ın tarifelerinin y¼zde 75,2'u konsolide edilmiş bulunmaktadır. DT'n¼n Hindistan için en son 2021 yılında yayınladığı Ticaret Politikası Gözden Geçirme raporuna göre, Hindistan'ın ortalama bağlı

tarife oranı 8’li GTIP bazında 11.900 kalem ürün için yüzde 50’dir. Uygulanan ortalama En Çok Kayrılan Ülke (Most-Favored-Nations MFN) tarife oranı ise DTÖ’nün 2011 yılı gözden geçirme raporuna göre yüzde 12 iken 2015’te yüzde 13’e yükselmiştir. Hindistan’ın uyguladığı tarife oranlarının, genel itibariyle bağlı tarife oranlarının altında olmasına rağmen, değişen iç politikaları doğrultusunda tarifelerin yükseltilebilmesi pazara giriş açısından risk teşkil etmektedir.

Hindistan, tarım ürünlerine 8’li GTIP bazında 1682 kalem ürün için ortalama yüzde 37,5 oranında gümrük vergisi uygulamaktadır. Bu oran DTÖ’nün 2015 yılı gözden geçirme raporunda yüzde 35,7 olarak belirtilmektedir. Söz konusu artış genel itibariyle tahıllar, yağlı tohumlar ve şekerli mamullerin gümrük tarifelerinde artışa gidilmesinden kaynaklanmıştır. Bazı ürünlerin ithalatında ise ortalama tarifelerin üzerinde koruma uygulandığı görülmektedir. Bunlar arasında yer alan başlıca ürünler alkollü/alkolsüz içecekler, tütün (yüzde 81,1) ile kahve ve çaydır (yüzde 74,8).

Halihazırda Hindistan’da uygulanan ortalama gümrük vergi oranı yüzde 10’dur.

5.3 İç Vergiler ve Oranları

Hindistan’da ürünün ithalattaki toplam vergi yükü ‘temel gümrük vergisi’nin yanı sıra uygulanan bir takım ek vergiler, yüzde 10 olarak uygulanan ‘sosyal refah kesintisi ve daha önce Hindistan’da uygulanan vergi sistemindeki karışıklıkların ve eyaletler arası vergi farklılıklarının ortadan kaldırılması amacıyla 1 Temmuz 2017 tarihi itibariyle yürürlüğe konulan ‘mal ve hizmet vergisi’ (Goods and Services Tax – GST) vergisidir.

5.4 Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

Hindistan’da standartlar, Hindistan Standartlar Bürosu (BIS) isimli kamu otoritesi tarafından belirlenmekte ve uygulanmaktadır. BIS, sınıai meslek örgütleri temsilcileri, tüketici organizasyonları, AR-GE kuruluşları, teknoloji enstitüleri gibi profesyonel kuruluş temsilcileri ile Bakanlık temsilcilerini bünyesinde bulundurmaktadır. BIS, standartların belirlenmesi ve geliştirilmesinin yanında, ürün belgelendirme, kalite sistemi belgeleri, testler ve tüketici sorunları gibi konularda da yetkilidir.

Ürün güvenliği, standartlar, uygunluk değerlendirmesi gibi konular son yıllarda Hindistan’da hızlı gelişme gösteren alanlar arasında bulunmaktadır. Hindistan, ulusal standartlarını uluslararası kriterlere uygun hale getirmek için çaba sarf etmektedir. Hint standartlarının pek çoğu Uluslararası Standartlar Örgütü (ISO)’nün standartları ile uyumlu hale getirilmiştir. Bununla birlikte, Hindistan, yeni standart uygulamaları hakkında DTÖ’ye genellikle zamanında bilgi vermemekte ve bu durum Hindistan’a ihracat yapacak firmalar için pazara girişi güçleştirebilmektedir. Diğer taraftan, ürün güvenliği ve standartlarla ilgili bazı düzenlemeler günün gereksinimlerine cevap veremeyecek kadar eskirken; bazı düzenlemeler ise uluslararası uygulamaların da ötesinde katı şartlar içerebilmektedir.

Çeşitli gıda koruyucu maddeler ve gıda katkıları, süt tozu, bebek gıdaları, bazı çimento türleri, elektrikli ev aletleri, belirli türde gaz silindirlere, çok amaçlı kuru piller, medical cihazlar, çelik ve demir ürünler, elektrikli motorlar, kondensatör, kimyasallar, gübreler, polimerler ve tekstil, mutfak ekipmanları, klima parçaları, prizler, düz cam kablolar ve daha birçok ürün zorunlu standarda tabi tutulmaktadır.

5.5 Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

Hindistan’da akreditasyon konusunda yetkili kuruluş ise Test ve Kalibrasyon Laboratuvarları Ulusal Akreditasyon Kurulu (NABL)’dur. NABL, 1985 yılında kurulmuş olan ve Bilim ve Teknoloji Bakanlığı ile koordinasyon halinde faaliyet gösteren özerk bir kamu kurumudur. NABL, DTÖ’nün Ticarete Teknik Engeller (TBT) Anlaşması’na uyumlu olarak, laboratuvar test sonuçlarının uluslararası düzeyde karşılıklı tanınırlığının sağlanabilmesi için, Uluslararası Laboratuvar Akreditasyonu Kuruluşu (ILAC) ve Asya-Pasifik Laboratuvar Akreditasyonu Kuruluşu (APLAC) ile “tam üye” statüsü altında ilişki ve işbirliği içindedir. NABL, karşılıklı tanınırlığın artırılması için ILAC ve APLAC tarafından yapılan Karşılıklı Tanıma Anlaşmalarını da imzalamaktadır.

Hindistan Hükümeti adına Ticaret ve Sanayi Bakanlığı, DTÖ'nün TBT Anlaşması yükümlülükleri gereğince BIS'i Ticarete Teknik Engelleri Soruşturma Otoritesi olarak yetkilendirmiştir. Bahse konu Anlaşma gereğince BIS, yürürlüğe koymak istediği teknik düzenlemeler ve belgelendirme sistemleri ile ilgili olarak DTÖ'ye bildirimde bulunmakla yükümlüdür. BIS'e bağlı bulunan "Teknik Bilgi Hizmet Merkezleri" Hint standartları, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi konularında ulusal veya uluslararası bilgi taleplerine cevap vermektedir. BIS Hindistan'da kalite belgelendirme konusunda faaliyet gösterme yetkisine sahip tek kuruluş olup, ISO ve Uluslararası Elektroteknik Komisyonu (IEC)'nin resmi üyesidir.

5.6 Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Bazı ürünlerin Hindistan tarafından ithalatında zorunlu standart uygulaması bulunmaktadır. Bu ürünleri Hindistan'a ihraç etmek isteyen firmaların ihracat öncesinde BIS'e kayıt yaptırmaları ve sertifika almaları gerekmektedir. Aynı şekilde gıda ürünlerinde de lisans ve kayıt işlemleri Hindistan Gıda Güvenliği ve Standartları Ofisi (FSSAI) tarafından yapılmakta ve paketlerin üzerine FSSAI logosu ve ürünün vejetaryen (yeşil nokta) mi yoksa hayvansal üründen mi yapıldığı (kırmızı nokta) belirtilmek zorundadır.

5.7 Teknik Engeller

Hindistan yerli üreticileri korumak ve Hindistan'da yatırımı teşvik etmek için çeşitli ürünlerde kota sistemi, minimum fiyatı gibi uygulamalar yapmaktadır. Örneğin, Hindistan Ticaret ve Sanayi Bakanlığı'nın ülkemiz açısından önem arz eden "mermer ve benzeri doğal taşlar" ithalatında uygulamakta olduğu kota sistemi, müteaddit girişimler sonucunda 17 Eylül 2016 tarihinde kaldırılmıştır. Öte yandan, minimum ithalat fiyatı uygulaması 200 dolar/ton olarak devam etmektedir.

Ayrıca, Hindistan, ihraç ürünlerimiz arasında daha önce ilk üç sıra içinde yer alan borik asit ithalatını, söz konusu ürünün pestisit (haşere ile mücadele aracı) olduğu gerekçesiyle izne bağlamıştır. Hindistan'da üretilen borik asit için herhangi bir izin gerekmezken, söz konusu ürünün ithalatının izne bağlanması, ticareti zorlaştırıcı bir uygulama olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, Hindistan Gıda Güvenliği ve Standartları Otoritesi (FSSAI) son dönemde, gıda ithalatını zorlaştıracak daha sıkı düzenlemeler getirmiştir. Bu çerçevede, 1 Mart 2021 tarihi itibarıyla Hindistan'a en önemli ihraç kalemlerimizden biri olan elmanın da dahil olduğu 24 adet gıda ürününde genetiği değiştirilmemiş sertifikası (Non-GM Certificate) talep etmeye başlamıştır. FSSAI'nin, katı kural ve uygulamaları çerçevesinde ithal ürünlerin raflardan toplatılması veya etiketleme kurallarına uymadığı gerekçesiyle gümrükten geçişine izin verilmemesi gibi uygulamalar görülebilmektedir.

Hindistan tarafından dış ticarete uygulanmakta olan teknik engeller hakkında bilgiye, Ticaret Bakanlığı'nın sorumluluğunda olan www.teknikengel.gov.tr internet sitesinden erişilebilmektedir. Ticarete Teknik Engeller web sitesi, kullanıcıların teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede, söz konusu siteden ülkeler itibarıyla ticarete teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ülkelerin mevzuat ve uygulamaları hakkında Bakanlığımızdan bilgi talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Söz konusu siteye ücretsiz olarak üye olunabilmektedir. Sitenin üyelerine ilgilendikleri ülke ve ürün gruplarına ilişkin düzenlemeler günlük olarak e-posta ile gönderilmektedir.

5.8 Diğer Hususlar

5.9 E-Ticaret

5.9.1 E-Ticarete Yönelik Düzenlemeler, Yurtiçi E-Ticaret (B2C), Sınır Ötesi E-Ticaret

Hindistan'da e-ticarete satış yöntemleri B2B ve B2C olarak ikiye ayrılmaktadır. E-ticaret pazaryerlerinde satış yapabilmenin en önemli şartı Hindistan'da kurulu şirketin vergi numarasının (GST tax number) bulunmasıdır. Yabancı sermayeli şirketler e-ticarete yalnızca B2B olarak toptan satış yapabilmekte ve sadece pazaryeri hizmeti verebilmektedir. Bununla birlikte, yabancı sermayeli firmaların e-ticarete stok tutarak son kullanıcıya perakende olarak satış yapabilmesine izin verilmemektedir.

Diğer taraftan, yabancı markalar Hindistan'a tek marka perakende ticaret (Single Brand Retail Trading) kanalıyla girebilir. Bu sayede ilgili markanın sahibi olan veya Hindistan'da temsil edilen yabancı firmanın ilgili markalı ürünlerinin hem fiziki ticarete hem de e-ticarete perakende olarak satılmasına izin verilmektedir. Tek marka ile perakende ticaret kapsamında faaliyet gösterecek şirketin yabancı sermaye oranı yüzde 51'den fazla ise şirketin ilgili markaya yönelik ürünlerinin yüzde 30'unu Hindistan'dan temin etmesi veya aynı orandaki malı Hindistan'dan ihraç etmesi gerekmektedir. Tek marka perakende ticarete şirketin kuruluşundan itibaren iki sene boyunca ilk olarak e-ticarete B2C satış yapabilmesine izin verilmekle birlikte ikinci senenin sonunda fiziki mağazanın da açılması gerekmektedir.

Pazaryeri modelinde e-ticaret firmalarının mal veya hizmetlerin satış fiyatını manipüle etmesi yasaktır.

Yeni kurallar ayrıca, bir e-ticaret pazaryerinin, kendi ortaklığı olan bir şirket ile herhangi bir şirkete yani platformdaki tüm satıcılara adil hizmetler (örneğin, sipariş karşılama, lojistik, depolama, çağrı merkezi hizmeti ve ödeme koleksiyonları) sağlaması gerekliliğini getirmiştir. Hükümet, pazaryerlerinin belirli ürünlerin sadece kendi platformlarında satılmasına imkân sağlayacak imtiyazlı hakları yasaklamıştır.

2019'da Hindistan Hükümeti, ülkenin hızlı dijitalleşmesiyle artan e-ticaret seviyelerini düzenlemek için bir Ulusal E-Ticaret Politikası taslağı yayınlamıştır. Taslak politika tüketici verilerinin korunması, veri yerelleştirme, fikri mülkiyet ve rekabete odaklanmaktadır.

Temmuz 2020'de ise Tüketici İşleri, Gıda ve Kamu Dağıtım Bakanlığı Tüketicinin Korunması Kurallarını yayınlamıştır. Kurallar, ürün ve hizmetlerin menşe ülkesinin gösterilmesi, son kullanma tarihleri olan malların etiketlenmesi, iadeler, geri ödemeler, borsalar ve garanti hakkında bilgi dâhil olmak üzere çeşitli gereksinimleri içermektedir.

Haziran 2021'de Bakanlık tarafından, e-ticaret tüzel kişiliğinin tanımının değiştirilmesi, e-ticaret kuruluşlarının zorunlu kaydı, şikâyet düzeltme mekanizmasının kurulması, arama sonuçlarının manipülasyonunun yasaklanması ve flaş satışların yasaklanması gibi kurallarda ek değişiklikler önerilmiştir.

5.9.2 Ödeme Yöntemleri ve Mobil E-Ticaret

Airtel Money, PayTm, Paypal, AmazonPay, Razorpay, GooglePay, PhonePe ve Mobikwik önemli dijital ödeme sistemleridir. Hindistan Ulusal Ödemeler Kurumu (National Payments Corporation of India - NPCI) tarafından 2016 yılında uygulamaya alınan ve UPI adı verilen bankalar ve hesaplar arasında doğrudan para transferine izin veren bir ödeme sistemi kullanılmaya başlanmıştır. Bu ödeme sistemi mikro işlemlere imkân tanınması ve anılan dijital cüzdanlara entegre edilmesi ile birlikte günlük kullanımda oldukça yaygınlaşmaktadır. Yayımlanan raporlarda 2022 yılında gerçekleştirilen dijital ödemelerin yüzde 65'inin kredi kartı ve ön yüklemeli kartlar tarafından yapılırken geri kalan yüzde 35'lik kısmının UPI ve diğer ödeme sistemleri tarafından gerçekleştirildiği görülmüştür. 2022 yılında yapılan dijital ödemelerin ise bir önceki yıla nazaran yüzde 80'e yakın artış göstermesi dikkatleri çekmektedir.

Ayrıca, Hindistan tarafından uygulamaya alınması planlanan "e-Rupi" (dijital ödeme sistemi) ile birlikte banka hesabına da ihtiyaç duyulmadan ödeme yapılmasına olanak sağlanmakta iken; söz konusu sistemin mevduat dolaşımını dijitalleştirme yolunda önemli bir adım olduğu görülmektedir. Blue Dart,

Shiprocket Delhivery, FedEx, XpressBees, ShadowFax, WareIQ, QuickShift ülkedeki önemli hızlı kargo firmalardandır.

5.9.3 E-Ticarete Yönelik Beklenti ve Öngörüler

Hindistan'da tütün haricindeki tüm ürün gruplarında e-ticaret aracılığı ile satışın gerçekleştirilmesi mümkün iken; tüketici elektroniği, hazır giyim, hızlı tüketim ürünleri, takı- mücevherat, kozmetik ve mobilya kategorileri e-ticaret üzerinden satışı yapılan ürünler arasında ön plana çıkmaktadır. Bu noktada, takı-mücevherat, kozmetik sektörleri ve lüks tüketime yönelik Türk ürünleri ile pazarda yer alınabileceği değerlendirilmektedir.

Hindistan pazarının dinamikliği ve getirilen yeni yasal düzenlemeler ve en önemlisi hukuki gereklilikler nedeniyle yerel bir ortak dağıtıcı ile çalışılması zorunluluk arz etmektedir. Bu anlamda, ülkede yer alan yerel e-ticaret iş hizmet sağlayıcısı ekosisteminden yararlanılmasında fayda vardır.

Hindistan'ın e-ticaret pazarında, üçüncü taraf hizmet sağlayıcıları sayesinde görüntüleme, kataloglama, gelişmiş marka içeriği, hesap yönetimi, reklam, uluslararası nakliye, yurt içi ulaşım ve vergi yönetimi gibi hizmetlere daha hızlı erişim sağlanabilmektedir. Gerek e-ticaret hizmet sağlayıcılar gerekse de ürünlerin depolanması ve dağıtımı konusunda aranacak yerel ortaklar için Amazon'un ya da Flipkart'ın hizmet sağlayıcısı ağına ve vendors (satıcıdan malları yüksek miktarlarda, toptan fiyattan alır ve son tüketiciye satışlarını gerçekleştiren dağıtıcılar) listelerine ulaşmak yararlı olacaktır.

Ülkede sınır ötesi işlemler hem yaygındır hem de genel Hindistan e-ticaretinin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Tüm satışların yüzde 25'i sınır ötesi iken çevrim içi alışveriş yapanların yüzde 49'u yurt dışından alışveriş yapmaktadır.

Alışveriş için en popüler ülkeler, küresel e-ticaret devleri Amerika Birleşik Devletleri, Çin ve Birleşik Krallık'tır. Hindistan'ın ithalat vergisi rejimi yerli tüccarların lehine gelişmektedir. 2019'un sonlarından bu yana, 5.000 Hindistan rupisi (yaklaşık 67 ABD doları) altındaki hediye veya kişisel ithalat olarak etiketlenmiş paketler üzerindeki sıfır vergi kaldırılmıştır. Hâlihazırda yüzde 41,2'lik bir oranda vergi uygulanmaktadır.

Ek olarak, Hindistan'daki dağıtım kanallarının karmaşıklığı ve geleneksel yapısı pazara girişte önemli bir zorluk olarak firmalarımızın karşısına çıkabilmektedir. Hindistan'daki e-ticaret pazar payının yüzde 69'dan fazlasına sahip olduğu tahmin edilen Amazon ve Flipkart sitelerinin ülke çapındaki kayıtlı tüm posta kodlarının yüzde 99'una dağıtım yapabildiği göz önünde bulundurulduğunda, anılan platformların pazara giriş avantajı sağladığı görülmektedir.

6. ÜLKE ÖNEMLİ SEKTÖRLER

6.1 Tarım ve Hayvancılık

Tarım, Hindistan nüfusunun yaklaşık yüzde 55'i için birincil geçim kaynağıdır. Mevcut piyasa koşullarında tarım Hindistan'ın GSMH'nin yüzde 18,3unu karşılamaktadır. 2022-23 yılı için tarım ve işlenmiş gıdalar ihracatı 23,56 milyar ABD Doları hedef olarak konulmuştur. İlk 8 ayda 17,435 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca, tüketici harcamalarının yüzde 6,6 artarak pandemi öncesi seviyesine geri dönmesi beklenmektedir.

Hindistan gıda endüstrisi, özellikle gıda işleme endüstrisindeki katma değer potansiyeli nedeniyle her yıl dünya gıda ticaretine katkısını artırarak büyümeye devam etmektedir. Hint gıda ve bakkal pazarı, perakende satışların yüzde 70'ine katkıda bulunduğu dünyanın altıncı en büyük pazarıdır. Hindistan gıda işleme endüstrisi, Hindistan'ın en büyük endüstrilerinden biri olan ülkenin toplam gıda pazarının yüzde 32'sini oluşturmakta tüketim, ihracat ve beklenen büyüme açısından beşinci sırada yer almaktadır.

Tarım ve ilişkili sektör geçmişte devletten çok büyük destekler ve yatırımlar sağlamıştır. Nisan 2000-Eylül 2023 arasında tarım alanındaki Doğrudan Yabancı Yatırımları (DYY) 4,77 milyar ABD Dolarına ulaşmıştır.

İhracat anlamında sektör geçen yılda iyi bir ilerleme kaydetti ve Hindistan'ın ihracat rakamı 2023-24 (Nisan-Ekim) döneminde 27,01 milyar dolara ulaştı.

Hindistan, dünyanın önde gelen tarım ürünü ihracatçıları arasında yer almaktadır. Hindistan baharat, bakliyat, süt, çay, kaju gibi ürünlerde en büyük ihracatçı iken buğday, pirinç, meyve/sebze, şeker kamışı, pamuk gibi ürünlerde ise en büyük ikinci üretici konumundadır. Halihazırda, Hindistan tarımsal kimyasallarda dünyada en büyük dördüncü üretici konumundadır.

Hindistan'daki organik gıda segmentinin 2015-25 döneminde yüzde 10 oranında büyümesi beklenmektedir.

Hindistan'daki işlenmiş gıda pazarının 2025-26 mali yılına kadar 535 milyar ABD Doları değerine ulaşması beklenmektedir. Gıda işleme endüstrisi yaklaşık 1,8 milyon kişiyi istihdam etmektedir. Sektör, otomatik rotada yüzde 100 doğrudan yatırıma izin vermektedir.

6.2 Doğal Kaynaklar ve Madencilik

Madencilik alanında, Hindistan 95 çeşit mineral üretmektedir. Bu minerallerden 4'ü yakıtla ilgili, 10'u metalik mineral, 23'ü ise metalik olmayan mineraldir.

Önemli mineral üretimi Eylül 2023 itibarıyla şu şekilde gerçekleşmiştir: Kömür 673 milyon ton, linyit 29 milyon ton, doğal gaz 2,975 milyon metreküp, petrol 24 milyon ton, boksit 1,726 bin ton, krom 117 bin ton, bakır 10 bin ton, altın 113 kg, demir 195 milyon ton.

Hindistan alüminyumda da dünyada en büyük dördüncü üretici konumundadır ve küresel üretimdeki payı yüzde 5 civarındadır. Önümüzdeki beş yılda alüminyum tüketiminin 7,2 milyon tona ulaşması beklenmektedir. Enerji ve altyapı yatırımlarının ilgili ürüne talebi artırması beklenmektedir.

Çelik ve alümina başta olmak üzere üretim ve dönüştürme maliyetlerinde bir avantaja sahiptir. Stratejik konumu ve hızlı gelişen Asya pazarlarının taleplerindeki artış dolayısıyla ihracat fırsatlarını da artırma şansı yakalamıştır. Gün geçtikçe artan altyapı gelişimi ve otomotiv sektöründeki üretim artışı madencilik sektöründeki büyümeyi yönlendirmektedir. Enerji ve çimento endüstrileri de sektörün büyümesine yardımcı olmaktadır. Konut ve ticari yapı sektörüne yönelik güçlü büyüme beklentileri de göz önüne alındığında, demir ve çeliğe olan talep devam edecektir.

6.3 Enerji ve Gaz

Altyapının kritik bileşenlerinden biri olan enerji, ekonomik büyüme için çok önemlidir. Hindistan, kömür, doğal gaz, petrol, hidro ve nükleer enerji gibi geleneksel kaynaklardan rüzgâr, güneş ve biyotatık gibi yenilenebilir kaynaklara kadar çok çeşitli bir enerji sektörüne sahiptir. Yıllar içinde elektrik

talebi önemli ölçüde artmıştır ve daha da artması beklenmektedir. Ülkedeki her eve elektrik getirme vaadiyle hükümet, ülkede kapasite eklemeyi hızlandırmaya devam etmektedir. Hindistan, küresel birincil enerjinin yaklaşık yüzde 6'sını tüketen Çin ve Amerika Birleşik Devletleri'nden sonra birincil enerji tüketimi açısından dünyada üçüncü sırada yer almaktadır. Hindistan halen kömüre büyük ölçüde bağımlı olsa da, nükleer segmentte, ülkede 2030 yılına kadar neredeyse iki katına çıkma planları ile şu anda 22 enerji reaktörü var. Sahada çalışan Hintliler üretmeye devam ettikçe, ülkedeki en büyük beşinci güç kaynağı. Hindistan'ın uzun vadeli enerji bağımlılığını güvence altına almak için üç aşamalı nükleer enerji programını yerine getirme yolunda ilerlemektedir.

Hintliler ana enerji kaynakları olarak kömür ve ham petrolden başka, yurt içinde LPG veya Sıvılaştırılmış Petrol Gazını (LPG) kullanmaktadırlar. Bunun çoğu, en yoksul hanelere ulaşmak için ithal edilmekte ve sübvansede edilmektedir. Hayvan dışkısından yapılan kuru gübre veya gübre kekleri, ülkenin kırsal kesimlerinde kullanılan başka bir yaygın yakıt kaynağıdır. Bir gübre keki veya Chulha, ortalama 2.000 kJ enerjiye sahiptir. Bunlar köy kadınları tarafından elde kalıplanır ve geleneksel olarak toprak fırınlarda kullanılır. Geniş kullanımı, kolay bulunabilirlik, düşük maliyet, hayvan dışkısının güvenli bir şekilde imha edilmesine atfedilir ve yerel kaynaklıdır. Hayvan atığını yakıt olarak kullanmanın bir başka yöntemi de biyo gaz veya gobar gazı tesisleridir. Maharashtra en yüksek sayıda biyogaz tesisine sahiptir, onu Andhra Pradesh izlemektedir. Kopenhag ve Paris'in iklim anlaşmaları ile Hintliler temiz enerji kurumları yolunda ilerlemektedir.

Hindistan, BloombergNEF'in Climatescope listesinde 2019'da birinci sırada yer almasına rağmen, ülkenin petrole olan bağımlılığını azaltmak için ulaştırma politikasında köklü bir değişikliğe ihtiyacı vardır. Hint banliyölerinin sıkıntısı olan trafik tıkanıklığına ek olarak, ham petrol fiyatlarındaki dalgalanma ve geleneksel araçların elektrikli araçlarla değiştirilmesi için ülkenin yenilenebilir enerjiye yönelmesi elzemdir.

6.4 İnşaat Sanayi

Hindistan'da tarım sektöründen sonra 51 milyon istihdam ile ikinci büyük sektör inşaat sektörüdür. Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla (GSYH) içerisinde inşaat sektörünün 2030 yılına kadar yüzde 15 olması beklenmektedir. İnşaat sektörü Hindistan ekonomisinin itici sektörlerinden birisidir. Sektör Hindistan'ın genel gelişmesinde önemli bir rol oynamakta olup, devlet tarafından yoğun bir şekilde desteklenmektedir.

Ancak, Covid-19 pandemisinden kaynaklı artan belirsizlik ve hükümetin kaynaklarını daha çok pandemiyi önlemeye yöneltmesi nedeniyle inşaat sektörü içinde önemli bir paya sahip olan altyapı projelerinin yavaşlamış veya durmuş olması dolayısıyla inşaat sektörünün hem arz hem de talep tarafında bir daralma beklenmektedir.

Hindistan'da inşaat sektöründeki en önemli projeler arasında yer alan 100 Akıllı Şehir ve 500 AMRUT projeleri orta büyüklükteki şehirlerin modernizasyonu ile daha büyük uydu şehirler inşa edilmesi amacını taşımaktadır. Akıllı şehirler, yeterli su ve elektrik temini, çevre temizliği ve atık yönetimi, yeterli toplu taşıma, özellikle fakir kesim için ev imkânı, iyi yönetim ve halkın yönetime iştiraki, dijitalleşme, sürdürülebilir çevre, kadınlar, çocuklar ve yaşlılar başta olmak üzere halkın güvenliği, iyi eğitim ve sağlık hizmetleri gibi kriterler içermektedir.

Altyapı sektörleri içerisinde yollar, köprüler, barajlar, enerji sektörü ve kentsel altyapı projeleri bulunmaktadır. Bu amaçla Hindistan, yeni bir Şehir Planlama Mısyonu oluşturmuştur. Önümüzdeki 20 yıl içerisinde kentsel altyapı projelerinin 650 milyar \$ ABD Doları olarak gerçekleşmesi planlanmaktadır.

Sivil havacılık sektöründe, bir yıl içinde bir milyar sefer gerçekleştirebilmek amacıyla havalimanı kapasitesini beş kattan fazla artırmak için yeni bir girişim olan Nextgen Airports For Bharat (NABH) Nirman İnsiyatifi (Programı) kapsamında yaklaşık 28,6 milyar ABD Doları harcanması beklenmektedir.

Şehirleşmenin artmasıyla birlikte Hindistan'da en hızlı büyüyen sektörlerden bir de gayrimenkul sektörü olmuştur.

6.5 İlaç Sanayi

Hindistan, dünyadaki en büyük jenerik ilaç üreticisidir. Hindistan eczacılık alanında da önde gelen ihracatçı ülkelerden biridir. 200'den fazla ülke Hindistan'dan ilaç ürünleri temin etmektedir. Bu kapsamda, Afrika ülkelerinin ilaç ihtiyacının yüzde 50'sinden fazlası, ABD talebinin yüzde 40, Birleşik Krallık Pazar talebinin ise yüzde 25'i Hintli üreticiler tarafından karşılanmaktadır. Hint ilaç pazarının 2030 yılı itibarıyla 130 milyar ABD Doları büyüklüğe ulaşması beklenmektedir. Ülkede yaklaşık 3.000 ilaç üreticisi firma bulunmakta olup dünyada üretilen tüm aşuların yüzde 60'ı bu ülkede üretilmektedir.

İlaç ihracatı, toplu ilaçlar, ara ürünler, ilaç formülasyonları, biyolojikler, ayurveda, bitkisel ürünler ve cerrahiye içerir.

6.6 Hizmetler

Hizmet sektörü Hindistan'ın en fazla yabancı yatırım çeken sektörlerin başında gelmekte ve aynı zamanda ihracata ve istihdama ciddi katkı sağlayan dominant sektörlerden bir tanesidir. Hizmetler sektörü, bilişim, ticaret, otel ve restoran, ulaştırma, depolama ve iletişim, finans, sigortacılık, emlak, sosyal ve kişisel hizmetler ile inşaat gibi çeşitli sektörlerden oluşmaktadır.

Hizmetler sektörü Hindistan ekonomisindeki büyümenin itici gücü olmaya devam etmektedir.

2023-24 mali yılında Hindistan'ın hizmet sektörü ihracatı 163,94 milyar dolar seviyelerinde iken hizmet sektörü ithalatı ise 88,89 milyar ABD Doları seviyesinde gerçekleşmiştir.

Hindistan yazılım hizmetinde ihracat merkezidir. Hindistan bilgi teknolojileri (Information Technology-IT) hizmet sektörünün 2021-2024 arasında yüzde 6-8 arasında büyümesi beklenmektedir. Bu sektörün 2025 yılı itibarıyla 19,93 milyar dolara çıkması beklenmektedir.

DYY girişlerinin en büyük payı Hint hizmet sektörüne olmaktadır. Bu alanda Nisan 2000-Eylül 2023 arasında DYY akışı 106,7 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir.

6.7 Bilişim

Bilgi teknolojileri sektörü Hindistan ekonomisi ve ihracatının en önemli sektörleri arasında yer almaktadır. 2022 mali yılında bilişim sektörü Hint ekonomisinin yüzde 7,5'ini oluşturmakta ve ilgili katkının 2025 yılı itibarıyla yüzde 10'a çıkması beklenmektedir. 2022 mali yılı itibarıyla bilişim sektöründe istihdamın 5 milyon kişi civarında olduğu değerlendirilmektedir.

Hindistan'ın bilişim sektörünün 2026 yılı itibarıyla 350 milyar ABD Dolarına ulaşması beklenmektedir. Bu şekilde GSMH'ya katkısı yüzde 10 olacaktır.

Hint IT sektörü son zamanlarda büyük ekonomilerden önemli yatırımlar çekmektedir. Sektör, Sanayi ve İç Ticareti Geliştirme Departmanı tarafından yayınlanan verilere göre DYY girişinde ikinci sırada yer almıştır. (DPIIT). Bilgisayar yazılımı ve ekipmanı sektörü kapsamında Hindistana ciddi miktarlarda DYY akışı olmuş ve Nisan 2000-Eylül 2023 döneminde 97,31 milyar dolara ulaşmıştır.

Infosys, Wipro, TCS ve Tech Mahindra gibi önde gelen Hint IT firmaları, farklılaştırılmış teklifler oluşturmak için inovasyon merkezlerini, Ar-Ge merkezlerini kullanan müşterilere tekliflerini çeşitlendirmekte; blockchain ve yapay zekâ alanındaki önde gelen fikirleri sergilemektedir.

6.8 Tekstil

Hindistan tekstil sektörü, birkaç yüzyıla kadar uzanan geçmişi ile Hindistan ekonomisindeki en eski sektörlerden biridir.

Spektrumun bir ucunda el dokuması ve el dokuması tekstil sektörleri, diğer ucunda ise sermaye-yoğun sofistike değirmenler sektörü ile endüstri son derece çeşitlidir. Merkezi olmayan elektrikli dokuma tezgâhları/çorap ve örme sektörü, tekstil sektöründeki en büyük bileşeni oluşturmaktadır. Tekstil endüstrisinin tarıma (pamuk gibi hammaddeler için) ve tekstil açısından ülkenin eski kültür ve geleneklerine olan yakın bağlantısı, ülkedeki diğer endüstrilere kıyasla onu benzersiz kılmaktadır.

Hindistan'ın tekstil endüstrisi hem Hindistan'da hem de dünya çapında farklı pazar segmentlerine uygun çok çeşitli ürünler üretme kapasitesine sahiptir.

Hindistan'da tekstil değer bazında sanayi gelirinin yüzde 7'sine tekabül etmektedir. Hint tekstil ve giyim sektörü 2022'de GSMH'ya yüzde 2 katkı sağlayarak ihracat gelirini yüzde 12 artırmış ve global ticaret içindeki payını yüzde 5'e çıkarmıştır. Hindistan'ın tekstildeki en güçlü yanı, doğal iplerden (pamuk, jüt, ipek ve yün) ve sentetik/yapay iplerden (polyester, viskoz, naylon ve akrilik) oluşan güçlü üretim kapasitesidir.

Hindistan dünyanın 2. Büyük tekstil ve giyim eşyası üreten ülkesidir. Ayrıca Hindistan dünyanın tekstil içeren giyim, ev eşyası ve teknik ürünler piyasasında da en büyük 6. ihracatçısıdır. Hindistan'ın tekstil ve giyim eşyası kategorisinde global ticaretteki payı yüzde 4,6'dır. Aynı alanda dünyanın 3. büyük ihracatçısıdır. Sektörün ülke GSMH'ne katkısı yüzde 2,3'tür. Tekstil sektöründe istihdam edilen işçi sayısı 45 milyon civarındadır; bunlardan 3,5 milyonu dokuma tezgâhı çalışanlarıdır.

2030 yılı itibarıyla Hindistan'da pamuk üretiminin 7,2 milyar tona ulaşması hedeflenmektedir. Pamuk ve elyaf (lif) bu kategorideki 2 büyük segmenttir. İnsan üretimi elyaf da yukarı bir ivme kazanmıştır. 2022-23'te Hindistan'daki elyaf üretimi 2,15 milyon tona ulaşmıştır. İplik üretimi ise 2023 mali yılında 5,185 milyon kg'ye ulaşmıştır. Toplam ipek üretimi ise 2021 mali yılında 33.000 ton olarak [2022 yılı sonu itibarıyla 34 903 Metrik Ton olarak](#) gerçekleşmiştir.

7. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

7.1 Yabancı Yatırımlara İlişkin Ülke Mevzuatı

Hindistan'da yabancı sermayenin faaliyetlerine izin verilmesi konusunda yetkili olan ana Devlet Kurumları, Hindistan Maliye Bakanlığı, Ekonomik İşler Birimi'ne bağlı bulunan Yabancı Sermayeyi Teşvik Kurulu (Foreign Investment Promotion Board FIPB) ile Hindistan Merkez Bankası (Reserve Bank of India-RBI)'dir. Ülkeye yabancı yatırım girişi ön onay/devlet rotası ve otomatik rota olarak iki mekanizma altında değerlendirilmektedir. Ön Onay Rotası çerçevesinde bazı sektörlerde/aktivitelerde yabancı sermayeye sadece FIPB aracılığı ile ön onay alınması halinde izin verilmektedir. Ön Onay rotasında belirtilmemiş sektörler/aktivitelerde ve yüzde 100'e kadar yabancı sermayeli yatırım izni verilmiş olduğu hallerde ise, ön onaya gerek olmadan otomatik rota dahilinde yatırım izni verilebilmektedir. Bu durumda RBI veya herhangi başka bir devlet kuruluşundan onay alınması gerekmemekte olup, şirket tescili yapıldıktan sonra 30 gün içerisinde sadece ilgili yerel RBI bürosuna bildirimde bulunulması yeterli olmaktadır. Bununla birlikte, gerek yüzde 100 yabancı faaliyet izni bulunmayan bazı yatırım konularında gerekse de temsilcilik, şube, proje ofisi açılışlarında RBI izni alınması gerekmektedir.

Hindistan'ın yabancı yatırım politikasına ilişkin konsolide mevzuat ile ön onay ve otomatik rota kapsamında yer alan sektörler Hindistan Ticaret ve Sanayi Bakanlığı Sanayi Politikaları ve Tanıtım Genel Müdürlüğü (Department for Promotion of Industry and Internal Trade- DPIIT) web sayfasında yayımlanmaktadır.

Hint devleti tarafından ülkeye DYY girişinde büyüme sağlamak için politik liberalizasyon ile birlikte "Make in India", "Digital India" ve "Skill India" gibi programlarla küresel yatırımcılar için Hindistan'ın tercih edilen bir yer haline getirilmesi için çaba sarf edilmektedir.

"Make in India", programı kapsamında Hint Hükümeti, özellikle yatırım ortamını iyileştirerek daha fazla yatırım çekmeye ve Hindistan'a iş yapmayı kolaylaştırmak amacıyla bürokratik süreci basitleştirmeye yönelik bazı adımlar atmıştır. Ayrıca, ülkede elverişli bir iş ortamı yaratmayı ve yatırımları çekmeyi hedefleyen hükümet 2017 yılında birçok sektörde DYY limitlerini değiştirmiştir. Yatırım politikasına ilişkin son kapsamlı değişiklikler ise 2020 yılı Nisan ayında yapılmıştır.

Bu çerçevede;

a) Sigorta ve emeklilik sektörlerinde yüzde 49 oranına kadar olan yabancı yatırım oranı 2021 yılı bütçesinde yüzde 74'e çıkarılmıştır.

b) Savunma sektöründeki doğrudan yabancı yatırım üst sınırı yüzde 49'dan yüzde 74'a çıkarılmış, ayrıca her bir proje için ayrı bir değerlendirmeye tabi tutulmak kaydıyla son teknoloji ürünü savunma sanayii ürünlerindeki doğrudan yabancı yatırım oranının yüzde 100'e Devlet onayıyla çıkarılabilmesinin önü açılmıştır.

c) 1959 Silah Yasası kapsamındaki küçük silah ve mühimmat imalatına ilişkin yatırımların üst sınırı yüzde 100'e kadar çıkarılmıştır (yüzde 49'u otomatik rota ile, aşan kısmı Devlet onayı ile).

d) Telekomünikasyon ve tek markalı perakende sektöründeki doğrudan yabancı yatırım oranının üst sınırı yüzde 100'e çıkartılarak bu sektörlerde yabancı bir firmanın tek başına otomatik rota kapsamında yatırım yapabilmesinin önü açılmış, ancak lisans ve güvenlik konularına ilişkin şartlar Telekomünikasyon Kurumu tarafında incelenmektedir.

e) Tarifersiz hava taşımacılığı ve yer hizmetleri faaliyetlerinin yabancı sermaye tavan oranı otomatik rota ile yüzde 74'den yüzde 100'e yükseltilmiştir.

f) Tarifeli hava taşımacılığı hizmeti/yurtiçi tarifeli yolcu taşımacılığı ve bölgesel hava taşımacılığı hizmeti için DYY limiti yüzde 100'e yükseltilmiştir (yüzde 49'a kadar otomatik rota, yüzde 49'u aşan kısım Devlet Onayı ile).

- g) Yabancı havayollarına, tarifeli ve tarifersiz hava taşımacılığı hizmetlerini yürüten Hintli şirketlerin ödenmiş sermayesinin yüzde 49'a kadar olan kısmına yatırım yapma izni verilmiş,
- h) E-ticaret sektörüne açıklık getirmek amacıyla Hükümet, yabancı yatırımlar için sektör kılavuzu yayınlamıştır. Sektörde otomatik rota ile yüzde 100 yabancı yatırım izni verilmiştir.
- i) E-ticaret de dahil olmak üzere Hindistan'da üretilen gıda ürünlerinin perakende satışında Devlet izni olması koşuluyla yüzde 100'e kadar yabancı sermaye izni verilmiştir.
- j) İlaç sektöründe sıfırdan yapılacak bir yatırıma otomatik rota kapsamında yüzde 100'e kadar yatırım imkânı verilirken, söz konusu sektörde halihazırda faaliyet gösteren bir firmaya yüzde 74 oranına kadar yabancı yatırıma otomatik rota kapsamında, söz konusu oranı aşan kısma ise devlet izni ile izin verilmiştir.
- k) Özel Güvenlik şirketlerinde yabancı sermayeye yüzde 49'a kadar otomatik rota, yüzde 49'u aşan kısım için Devlet izni rotası olmak üzere yüzde 74 oranına kadar izin verilmiştir.
- l) Savunma, telekom, özel güvenlik veya bilgi ve yayın faaliyetleri kapsamında şube, iribat bürosu veya proje ofisi veya Hindistan'daki herhangi bir işyeri açılması için, FIPB onayının veya ilgili Bakanlık veya otorite izninin alındığı durumlarda Hindistan Merkez Bankası onayı aranma şartı ortadan kaldırılmıştır.
- m) Daha önce doğrudan yabancı yatırıma izin verilmeyen demiryolu sektöründeki belli yapım, işletim ve bakım projelerindeki doğrudan yabancı yatırım üst sınırı yüzde 100'e yükseltilmiş, ancak güvenlik açısından hassas bölgelerde yüzde 49'u aşan yabancı yatırımlar Demiryolu Bakanlığı ve Kabine Güvenlik Komitesince incelenmesi şartı getirilmiştir.
- n) Yeni yerleşim alanları inşa edilmesi, konut ve ticari binalar, yol ve köprüler, otel ve resortlar, hasataneler, eğitim kurumları, eğlence mekanları gibi yapı geliştirme projelerine yüzde 100'e kadar otomatik rota kapsamında yabancı yatırıma izin verilmiştir.
- o) Yatırım sürecinde gerekli olan bazı lisansların ve izinlerin çevrimiçi olarak alınabilmesine yönelik yenilikler yapılmış, ayrı bazı düzenlemelerde sadeleştirilmeye gidilmiştir.
- p) Hindistan Hükümeti, altyapı ve yatırım projelerinin yavaşlamasına neden olan arazi sorunlarını ortadan kaldırmak üzere 26 Mart 2016 tarihinde Emlak Düzenleme Yasası'nı (RERA) çıkarmış ve söz konusu yasanın tüm hükümleri 1 Mayıs 2017'den itibaren yürürlüğe girmiştir. Çıkarılan yasa ile ev satın alacakların haklarını korumak ve gayrimenkul sektöründeki yatırımları artırmak hedeflenmiştir.
- q) 2023-24'te, Tekstil ve tarım ürünleri dışındaki temel gümrük vergi oranı yüzde 21den 13e düşürülmüştür. Temel gümrük vergilerde çok az değişikliklere gidilmiştir: oyuncak, bisiklet ve otomobil gibi bazı ürünlerde.

Vergisi ödenmiş kompres bio gaz içerikli doğal gaz için tüketim vergisi kaldırılmıştır. Elektrikli araçlar için üretilen Lityum-iyon pildeki gümrük vergisi de 31.03.2024'a kadar uzatılmıştır.

Kamera lensleri ve kamera, cep telefonu modülü üretimi için gerekli aksamdan alınan gümrük vergisi sıfıra çekilmiştir.

r) 2023-24 bütçesinde temel bütçe kalemleri şu şekildedir:

Savunma- 5.94 Trilyon, Ulaşım ve Yol-Otoban - 2.70 Trilyon, Demiryolu - 2.41 Trilyon, Tüketim-Gıda ve Topluma Dağıtım- 2.06 Trilyon, Ev işleri - 1.96 Trilyon, Kimyasal ve Gübreler - 1.78 Trilyon, Kırsal Bölgelerin Kalkınması - 1.60 Trilyon, Tarım ve Çiftçi Refahı- 1.25 Trilyon, İletişim - 1.23 Trilyon, İlaç Sektörünün Gelişmesi - 125 Milyar, Pradhan Mantri Awas Yojna (Konut Projesi) - 795 Milyar, Su İşleri – 700 Milyar, Konut Okulları – 6 Milyar , Elektrikli Araçlar – 5 Milyar*

*Miktarlar Hint Rupisi olarak belirtilmiştir.

7.2 Yabancı Sermayeye Yönelik Kısıtlamalar

7.2.1 Yabancıların Gayrimenkul Edinmeleri

Hint vatandaşı olmayan ancak Hindistan'da ikamet edenlerin Hindistan'da mülk edinme hakları bulunmaktadır. Hindistan'da ikamet etmeyen Hintlilerin (NRI), Hint Orijinli kişilerin (PIO) ve yabancı vatandaşların taşınmaz mal satın alımları Döviz Yönetimi Yasası (Foreign Exchange Management Act FEMA) çerçevesinde düzenlenmektedir.

Satın alınan mülkiyet hakkında bu alanın tarım alanı veya ekili alan olmaması gerekmektedir. Bu alanlar sadece Hint vatandaşı olan çiftçilere açık bırakılmıştır.

Hindistan'da İkamet Etmeyen Hintliler ve Hint Orijinli Kişiler

Hint orijinli kişilerin (Person of Indian Origin PIO) vasfını elde etmeleri için herhangi bir zamanda Hint pasaportunun olması, kişinin ailesi, ebeveynleri veya aile büyüklerinin Hindistan'da doğmuş olmaları veya devamlı olarak Hindistan'da ikamet etmeleri veya Hint vatandaşı veya PIO kartı taşıyan birinin eşi olmaları gerekmektedir.

Hindistan dışında ikamet eden Hintli bir vatandaş (Non-Resident Indian NRI) veya PIO vasfına sahip kişilerin Hindistan'da taşınmaz edinmeleri için herhangi bir özel izne gerek duyulmamaktadır.

Taşınmazların satışının sadece yerel para birimi üzerinden yapılmasına izin verilmekte olup, yerli yatırımcılar normal banka kanalları vasıtasıyla, Hindistan'da ikamet etmeyen kişiler ise Merkez Bankası ve FEMA düzenlemeleri altındaki hesap ve fonlar vasıtasıyla satın alma işlemi gerçekleştirebilmektedir.

Ayrıca taşınmazların sayısında bir sınırlama bulunmamakta ve NRI veya PIO vasıflı kişiler konut veya ticari amaçlarla istedikleri mülkü satın alabilirler.

NRI veya PIO vasıflı kişiler Hindistan'da taşınmazdan edindikleri karları aşağıdaki koşullarda ülkelerine gönderebilmektedirler.

- NRI/PIO tarafından satın alınan gayrimenkul satın alındığı zamanda FEMA koşulları ile uyumlu olması gerekmektedir.
- Geriye gönderilecek olan miktar gayrimenkulün satın alındığındaki miktarı aşamaz.
- Aşağıdaki durumlarda NRI/PIO olanla bir mali yıl içerisinde maksimum 1 milyon \$ ülkelerine geri gönderebilirler.
- Eğer gayrimenkul Rupî kaynakları ile satın alındıysa bakiyenin dışında NRO hesabındaki para doğrudan veya gayrimenkul hediye yolu ile geçmişse, satış hasılatı NRO hesabında geçirildikten sonra yurt dışına çıkarılabilmektedir.
- Eğer gayrimenkul Hindistan'da ikamet eden bir kişiden miras kaldı ise, bu miktar da belirli koşulların yerine getirilmesi ile geri gönderilebilir.

Yabancı Kişiler

Hindistan'da ikamet eden yabancı uyruklu kişiler (Pakistan, Bangladeş, Sri Lanka, Afganistan, Çin, İran, Nepal, Kuzey Kore ve Butan vatandaşları hariç) Merkez Bankası'ndan özel izin alınmadan taşınmaz mülk satın alabilmektedir. Ancak FEMA çerçevesinde yabancı uyrukluların bir önceki mali yıl süresince Hindistan'da 182 günden daha fazla ikamet etmesi ve yürürlükteki mali yıl içerisinde çalışmaya devam etmesi ve belirsiz bir süre için Hindistan'da kalmaya devam etme niyetinde olduğunun gösterilmesi gerekmektedir. Hindistan dışında ikamet eden yabancıların Hindistan'da mülk satın almalarına ise izin verilmemektedir.

Hindistan'da ikamet eden Pakistan, Bangladeş, Sri Lanka, Afganistan, Çin, İnan, Nepal, Kuzey Kore ve Butan uyruklular ise Hint hükümeti ve Merkez Bankasının ön iznini alarak Hindistan'da taşınmaz satın alabilirler.

Gayrimenkul Sektöründe Doğrudan Yabancı Yatırım Kuralları

Şehirlerde konut, altyapı ve inşaat geliştirme projelerine otomatik rota kapsamında yüzde 100 DYY'ye izin verilmektedir.

Yatırımcıya projenin tamamlanması veya yolların, su tedarikinin, sokak aydınlatmasının, drenaj ve kanalizasyona gibi ana altyapının tamamlanmasından sonra çıkış izni verilmektedir.

Bazı koşullarda Hükümet, bir yurtdışı yatırımcı firmanın, üstlendiği projeyi bitirmeden projeyi başka bir yabancı yatırımcı firmaya devretmesine ve ülkeden ayrılmasına izin verebilir. Bu gibi talepler, her bir durum için farklı olarak ilgili otorite tarafından değerlendirilir.

İşyerleri, alışveriş merkezleri ve iş merkezlerinin işletilmesi ve yönetimi alanında otomatik rotaya göre yüzde 100 DYY'ye izin verilmektedir.

Gayrimenkul sektörü, çiftlik evi inşası ve devredilebilir kalkınma hakları ticaretinde (TDR) DYY'ye izin verilmez.

Kentsel altyapı, su temini, kanalizasyon ve kanalizasyon gibi kentsel altyapı alanları ilgili kural ve düzenlemelerine tabi alanlarda otomatik rota kapsamında yüzde 100 doğrudan yabancı yatırıma izin verilmektedir.

7.2.2 Yabancı Sermayeli Şirketlere Uygulanan Ayrımcılıklar

7.2.2.1 Şirket Kuruluşunda Ayrımcılık

Yabancı bir firma Hindistan'ın Şirketler Kanunu'na uygun olarak bir firma kurabilir ve kurulduktan sonra da bir Hint firması gibi addedilmek suretiyle işe başlayabilir. Eğer anonim şirket kurulacaksa, müsaade edilen yabancı ortaklığın derecesi, yabancı yatırım şartlarında yer alan sektör üst sınırı düzeyine bağlı olarak belirlenmektedir. Sonuç olarak, yabancı yatırımlar ya yüzde 100 yabancı sermayeli ya da DYY kısıtlamasında öngörülen payına göre bir miktar Hint sermayesi içeren ortak girişim firmaları şeklinde olabilmektedir.

Pek çok sektörde birbirinden farklı oranlarda yabancı sermaye payına izin verilmekte ve onay mekanizmaları da yine değişiklik arz etmektedir.

2017 yılında alınan kararla, tek markalı ürünlerin perakende satışında doğrudan yabancı yatırıma otomatik rota kapsamında yüzde 100'e kadar izin verilmiştir. Tek markalı ürün perakende satış markaları, açılıştan sonraki ilk Nisan ayından itibaren geçen 5 yıl içinde ara mal ihtiyacının yüzde 30'luk kısmını Hindistan pazarından (tercihen Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerden) karşılamak zorundadır. Firma bu ürünleri tek marka ile dış pazarlara da satabilir. Ancak, aynı firma üretse bile farklı bir markanın satışına izin verilmemektedir. Gıda ürünleri üretiminde de yüzde 100 doğrudan yabancı yatırıma izin verilmektedir.

Birden fazla markanın perakende ticaretine ise yüzde 51 oranında yabancı sermayeye izin verilmektedir. Ayrıca çok markalı perakende yatırıma izin verilmesi için yatırım tutarının en az 100 milyon ABD Doları olması, toplam mal temininin en az yüzde 30'unun yerli piyasadan karşılanması, toplam yatırımın en az yüzde 50'sinin perakende zincirinin destekleyici sektörlerinden olan lojistik, soğuk hava depose, toprak test laboratuvarı, tohum yetiştirme ve tarım işleme birimleri gibi alanlarda yapılması gibi ilave yükümlülükler de bulunmaktadır.

Hindistan’da yabancı yatırıma kapalı olan sektör ve aktiviteler arasında sigara, puro, tütün ve tütün mamulleri üretimi, piyango ve bahis işletmeleri, gayrimenkul işi ve tarım çiftliklerinin inşası, Nidhi şirketleri, atom enerjisi ve demiryolu faaliyetleri gibi alanlar bulunmaktadır.

7.2.2.2 Vergi Hukukunda Ayrımcılık

Hindistan’da yerli ve yabancı firmalara farklı kurumlar vergisi oranı uygulanmasına devam edilmektedir. Bu çerçevede, yerli firmalardan yüzde 30 oranında kurumlar vergisi tahsil edilirken yönetim ve kontrol merkezi yurtdışında olan yabancı firmalardan yüzde 40 oranında vergi alınmaktadır. Yabancı sermayeyi en çok rahatsız edecek hususlardan biri de sadece kurumlar vergisinin yüksek bir seviyede uygulanması değil, yerli ve yabancı firmalar arasında ayırım gözetilmesi olmaktadır.

7.3 Yatırım Teşvik Mevzuatı

7.3.1 Merkezi Hükümet Teşvikleri

Hindistan’da “Make in India” projesi kapsamında yabancı yatırımcılar için genel olarak sektör bazında teşvikler verilmektedir. Yatırımcılara her sektöre özel değişen durum ve oranlarda yatırım indirimi, vergi indirimi, arazi hibesi gibi çeşitli teşvikler sağlanmaktadır.

Özel Ekonomi Bölgeleri Teşvikleri çerçevesinde Hindistan’ın özel ekonomik bölgeleri de Türkiye’deki serbest bölgelere benzer şekilde, gümrük düzenlemeleri ve vergiler bakımından yurt dışı olarak addedilen yerlerdir. Dolayısıyla, bu bölgelerdeki firmalardan ithalat gümrük vergisi alınmamaktadır. Özel ekonomik bölgelerde ([Special Economic Zones \(SEZ\)](#), [National Investment and Manufacturing Zones \(NIMZ\)](#), [Export Oriented Units -EOUs](#)) faaliyette bulunan firmalar ilk beş yıl vergisiz ve sonraki 5 yıl ise yasal vergi oranının yüzde 50’si kadar olmak üzere, kurumlar vergisi muafiyeti ve indirimi ile teşvik edilmektedirler. Ayrıca, özel ekonomik bölgelerdeki firmalar Minimum Alternate Tax (MAT), Merkezi ve Eyalet Satış vergileri, hizmet vergisi ve Eyaletlerce alınmakta olan diğer vergilerden muaf tutulmaktadır.

7.3.2 Eyalet Teşvikleri

Her eyalet hükümetinin kendine özel bir teşvik politikası bulunmakta olup, yatırımı miktarına, proje yerine, istihdam yaratma durumuna göre değişik birçok teşvik verilmektedir. Yine her Eyalet, kendi sanayi politikasına göre yatırım şartları koymaktadır.

Eyalet Teşviklerinin belli başlı kategorileri arasında; arazi edinimi için damga vergisi muafiyeti, katma değer vergisinin iadesi veya istisnası, elektrik vergisi ödemesinden muafiyet bulunmaktadır.

7.3.3 İhracat Teşvikleri

1 Nisan 2015 yılında başlatılmış olan ve 31 Mart 2021 tarihine kadar yürürlükte kalan, Hindistan tarafından Merchandise Exports from India (MEIS) teşvik programı kapsamında içinde tekstil ve elektronik ürünlerin de yer aldığı çeşitli ürünler için ihracat iadesi yardımı uygulanmaktaydı. MEIS çerçevesinde 8’li GTIP bazında 4914 kalem ürün için, ürünün FOB fiyatı üzerinden ülkelere göre yüzde 2 ile yüzde 5 arasında değişen oranlarda teşvik verilmekteydi.

Adı geçen teşvik sistemi, Hindistan’ın ihracatçılara sübvansiyon sağladığı gerekçesiyle ABD tarafından Dünya Ticaret Örgütü’ne şikayet edilmiş ve bunun üzerine DTÖ, Hindistan’a ihracat teşvik programlarının sonlandırılmasını tavsiye etmiştir. Bunun üzerine Hindistan Hükümeti, 1 Ocak 2021 tarihi itibarıyla ihracata yönelik ürünlere uygulanan vergilerin azaltılması için “Scheme for Remission of Duties and Taxes on Exported Products (RoDTEP) adlı yeni bir uygulamaya geçme kararı almıştır. RoDTEP Scheme ihraç edilen ürünlere uygulanan gümrük dahil çeşitli vergilerin geri ödenmesi bağlamında önemli bir araçtır. Ocak 2021’de hayata geçirilmesinden bugüne 8-haneli ITC HS Cod kapsamına giren 10,500’den fazla ihraç kalemine destek sağlanmıştır.

Bu uygulamada, doğrudan ihracat teşviki vermek yerine değişen oranlarda vergi muafiyeti getirilmiştir. Service Exports from India Scheme - SEIS teşvik sistemi ise halihazırda yürürlükte kalmaya devam etmektedir.

Yeni uygulamaya göre ihracatçılar Mandi vergisi, KDV, Kömür Vergisi, akaryakıttaki Merkezi Hükümet Vergisi vb. gibi daha önce iade edilmeyen bazı vergileri iade alabileceklerdir. Yeknesaklığın sağlanması açısından RoDTEP uygulaması kapsamına tekstil dahil tüm sektörler dahil edilecektir. Sektörlere göre vergi oranları muafiyetine kurulacak bir komite tarafından karar verilecek olup, henüz hangi sektörlerde ne kadar muafiyet olacağına dair Hükümet tarafından bir açıklama yapılmamıştır.

Uygulamadan hem üretici-ihracatçı, hem de tüccar-ihracatçı firmalar yararlanacaktır. Uygulamadan yararlanmak için firmalara herhangi bir asgari ciro yükümlülüğü getirilmemiştir. Destek kapsamına alınacak ihracata konu ürünlerin tamamının Hindistan'da (özel ekonomik bölgeler dahil) üretilme şartı bulunmakta olup, reeksport kapsamındaki ihracata konu ürünler, söz konusu uygulamadan yararlanamayacaktır. E-ticaret kapsamında yapılan ihracat da uygulama dahilinde olacaktır.

7.4 Ülkedeki Türk Yatırımları: Sektörler ve Karşılaşılan Sorunlar

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının (TCMB) Uluslararası Yatırım Pozisyonu-UYP verisine göre Türkiye'nin Hindistan'daki yatırım miktarı 131 milyon ABD Dolarıdır. Hindistan Ticaret ve Sanayi Bakanlığı'nın Department for Promotion of Industry and Internal Trade - DPIIT kayıtlarına göre ise Türkiye'nin Hindistan'daki yatırımları 229.33 milyon ABD Dolarıdır.

Tablo 6. Türkiye'nin Hindistan'daki Yatırımları (milyon ABD Doları)

Yıllar	Yatırım Tutarı	Yıllar	Yatırım Tutarı
2012	66	2018	201
2013	116	2019	144
2014	139	2020	127
2015	127	2021	147
2016	107	2022	141
2017	120	2023	131

Kaynak: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

7.4.1 Türk Yatırımcıların Karşılaştıkları Sorunlar

Hindistan'da karayolu, demiryolu, havalimanı, liman, telekomünikasyon ve enerji altyapılarının yetersizliğinin yanısıra bankacılık sisteminin de son derece bürokratik, karmaşık ve yavaş olması ülkede tüm faaliyet alanları için önemli bir sorun teşkil etmektedir. Genel olumsuzluklar mal ticareti kadar hizmet ihracatı ve yatırımlarda da geçerli olup, hukuki altyapı ve yavaş işleyen bürokrasi problem yaratmaktadır. Hint kamu teşkilatının yanı sıra Hint özel sektörünün de iş takibinde ve geri dönüşlerde ağır davranması sonucunda müşterilere verilen hizmette aksamalar ve gecikmeler yaşanmaktadır. Ayrıca Hindistan'da iş yapan yabancı firmalara uygulanan güvenlik denetimlerinin ve yabancılara çalışma izni alınmasının çok uzun zaman alması, Türk firmalarının Hindistan pazarına ilgisini azaltmaktadır. Diğer taraftan, Hindistan'da yabancı sermayeye serbesti sağlanmasına ilişkin reformlar sürmekle birlikte, özellikle hizmet sektöründe yabancı sermaye payına ilişkin önemli kısıtlamalar devam etmektedir.

Türkiye-Hindistan bankacılık sistemleri arasında işbirliği eksikliği, teminat mektubu ve muhabir banka bulmaktaki zorluklar Hindistan pazarına girişi zorlaştırmaktadır. Hindistan bankalarından gelen akreditiflerin çok fazla ayrıntı içerdiği ve işlem sürelerinin çok uzun olduğu hususu da firmalarımızın

iletildiği sorunlar arasındadır. Buna ek olarak, Hindistan’da Türk bankalarının şubelerinin bulunmaması da firmalarımızın bankacılık konusunda sıkıntı yaşadığı alanlardır.

Hindistan’da genele de teşmil edilecek pazara ilişkin sorunları ise aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür.

Uluslararası Standartların Üzerindeki Gümrük Tarifeleri: Hindistan’ın gümrük tarifeleri halen dünyanın en yüksek seviyelerinde bulunmaktadır. Tarifelerin dışında çeşitli ürünlerin ithalatında kota uygulaması yapılmaktadır. Bu durum, özellikle emek-yoğun imalat sanayii alanındaki yatırımlar bakımından cazip bir yatırım pazarı olan Hindistan’ın, üretim sürecinde ülkeye yapılması gerekebilecek ithalatın yüksek tarifelerle korunuyor olması nedeniyle cazibesini azaltmaktadır. “Make in India” (Hindistan’da Üret) politikası çerçevesinde de her yıl gümrük vergisi yükseltilen ürünler arasına yenileri eklenmektedir.

Şirket Kurma ve İş Tasfiyesinden Kaynaklanan Sorunlar: Hindistan’da en basitinden bir temsilcilik açmak bile bir ayı aşan sürelerde gerçekleşmektedir. Ayrıca karmaşık bürokratik yapı şirket kurma anlamında danışmanlık firmalarıyla çalışma zorunluluğunu da beraberinde getirmektedir. Doğrudan yabancı sermayenin bir ülkeye girişini cazip hale getiren faktörler arasında, gerektiğinde beklenmeyen durumlar karşısında sermayenin rahatlıkla ülkeyi terk edebilme serbestisinin de bulunduğu bir gerçektir. Ancak firmaların gerektiğinde piyasadan çekilmeleri de firma kurulması aşamasında olduğu gibi karmaşık bürokratik prosedürleri gerektirmekte ve şirketin tasfiyesi uzun süreler alabilmektedir.

Katı İş Hukuku Kuralları: Büyük firmaların, işçi azaltması veya tümünden çıkartmasına veya eyalet hükümetinin izni olmaksızın birimlerini kapatmasına izin verilmemektedir. İlgili kanuni düzenleme her ne kadar haksız işçi çıkartmanın önüne geçilmesi amacıyla yürürlüğe konulmuşsa da uygulamada özel sektöre ait büyük çaplı firmalarda “iş güvencesi sağlama mevzuatı” halini almış olup, kamu sektöründe sağlanan “iş güvencesi” ile eşdeğer uygulama yapılmaktadır. Bu durum, özellikle tekstil sektörü gibi emek-yoğun imalat sanayii alanında çalışmak isteyen yatırımcı firmalar için önemli bir caydırıcı unsur olabilmektedir.

Mali Sektör Reformlarının ve Bankacılık Sisteminin Yetersizliği: Hindistan’da bankacılık ve sigortacılık sistemi çok büyük ölçüde kamu kontrolünde bulunmaktadır. Bu durum, yabancı yatırımcıların ülke içinde kullanmak ihtiyacı duyabilecekleri mali fonların kısıtlı olmasına, bankacılık ve sigortacılık alanında yeterince yabancı girişim bulunmaması nedeniyle bu alandaki rekabetin de sınırlı kalmasına yol açmaktadır. Diğer taraftan, bankacılık uygulamaları son derece karmaşık ve bürokratiktir. Şahsi bir tasarruf hesabı açılması dahi 2-3 hafta sürebilmektedir. Özellikle günümüz iş dünyasının gerektirdiği hızlı operasyon ihtiyaçları dikkate alındığında bankacılık sisteminin yabancı yatırımlar bakımından önemli bir engel teşkil ettiği görülmektedir.

Yüksek Oranlı Kurumlar Vergisi : Hindistan’ın bulunduğu Doğu Asya coğrafyasında kurumlar vergisi oranları genellikle yüzde 15 ile yüzde 30 arasında değişirken Hindistan’da yabancı yatırımlar için yüzde 40 oranında kurumlar vergisi uygulanmaktadır.

Kâr Transferine İlişkin Temettü Vergisi Oranının Yüksekliği: Hindistan’da, ülkede yerleşik olmayan Hintlilerin yalnızca bazı sektörler için geçerli olmak üzere, yapmış oldukları DYY kazançları hariç olmak kaydıyla tüm yabancı sermayeli şirketlerin kazançlarını ana şirket ülkesine transfer etmeleri serbesttir. Öte yandan, şirket kazançları üzerinden, kurumlar vergisi gibi ödenmesi gereken tüm vergiler ödendikten sonra geriye kalan net karın transfer edilmesi halinde temettü vergisi alınmakta ve bu durumda transfer edilebilen net kâr oranı azalmaktadır.

Bazı Müteahhitlik Projelerinde Yerel Ortak Şartı: Hindistan’da açılan devlet ihalelerinin önemli bir kısmında yerel bir firmanın da ortak olması şart koşılmakta ve çoğunlukla yerel firmalar ülkemiz

müteahhitlik firmalarının çalışma prensipleri ve kapasitelerini yakalayamamakta, işin yavaşlamasına veya firmalarımızın zarar etmesine neden olmaktadır.

Emlak Fiyatlarının Yüksekliği: Özellikle Mumbai, dünyanın emlak sektörü bakımından en pahalı şehirleri arasında bulunmaktadır. Güney Mumbai'deki emlak fiyatlarının New York Manhattan'daki emlak fiyatlarını aştığına dikkat çekilmektedir.

7.5 Yatırımcılar için Yararlı Bilgiler

Faydalı Linkler

Hindistan Yatırım Merkezi

<http://www.investindia.gov.in/>

Dış Yatırım Geliştirme Kurulu

<https://fifp.gov.in/>

Make in India

<http://www.makeinindia.com/>

Ticaret ve Sanayi Bakanlığı- Sanayi Politika ve Geliştirme Departmanı

<http://dpiit.gov.in>

Hindistan Merkez Bankası

<https://www.rbi.org.in/>

Kurumsal İşler Bakanlığı

<http://www.mca.gov.in/>

Çalışma Bakanlığı

<http://labour.gov.in/>

Üretime yönelik endüstriyel güvenlik ve sağlık mevzuatı

https://labour.gov.in/sites/default/files/factories_act_1948.pdf

<http://www.paycheck.in/main/labour-law-india>

İşyeri Sağlığı ve İşyeri güvenliği Ulusal Politikası

<https://labour.gov.in/policies/safety-health-and-environment-work-place>

Çocuk ve Kadın İşçi Çalıştırma Mevzuatı

<https://labour.gov.in/child-women-labour>

<http://www.paycheck.in/main/career-tips/women-paycheck/women-legislation>

Asgari Ücret

<http://www.paycheck.in/main>

<http://www.paycheck.in/main/salary/minimumwages>

<http://www.paycheck.in/main/salary/minimumwages/delhi>

<https://labourlawreporter.com/llr-minimum-wages/>

Sosyal Güvenlik

<https://labour.gov.in/social-securities>

https://www.epfindia.gov.in/site_en/

Çalışanlar Devlet Sigorta Şirketi (ESIC)

<https://www.esic.gov.in/>

İşçi Sendikaları Mevzuatı

https://mospi.gov.in/sites/default/files/Statistical_year_book_india_chapters/Trade_Union.pdf

Sınai Sektörlere İlişkin Genel Mevzuat Bilgisi

<http://dcmsme.gov.in/publications/policies/lframe.htm>

Eyalet Hükümetleri Çalışma Bakanlıkları

<https://labour.gov.in/state-government-labour-departments>

Su Bedeli Ücretleri

Delhi

<https://delhijalboard.delhi.gov.in/jalboard/water>

Mumbai

<https://mjp.maharashtra.gov.in/water-tariff/>

Sanayi Elektrik Maliyetleri

<http://www.india-briefing.com/news/industrial-power-rates-india-11062.html/>

Petrol Fiyatları

www.mypetrolprice.com

Teşvikler

<https://dcmsme.gov.in/>

<https://www.midcindia.org/home>

<http://ic.gujarat.gov.in/>

<http://gidc.gujarat.gov.in/>

<http://tidco.com/>

<http://tiic.org/>

<http://www.ksiidc.com/>

<http://www.apiic.in/>

<https://industries.telangana.gov.in/Incentivesnew.aspx>

<https://eservices.onlineupsidc.com/>

<https://industries.rajasthan.gov.in/riico/#/home/dptHome>

<https://www.dsiidc.org/>

<https://www.india.gov.in/india-business-portal>

Özel Ekonomi Bölgeleri (SEZ)

<http://sezindia.gov.in/>

Ulusal Yatırım ve Üretim Bölgeleri (NIMZs)

<https://pib.gov.in/newsite/printrelease.aspx?relid=137814>

<https://pib.gov.in/Pressreleaseshare.aspx?PRID=1594920#:~:text=Setting%20up%20of%20National%20Investment%20%26%20Manufacturing%20Zones&text=Government%20notified%20the%20National%20Manufacturing,important%20instruments%20of%20the%20policy.>

İhracata Yönlendirilmiş Birimler

<http://www.company-registration.in/eou-registration/>

Modifiye Özel Teşvik Paketi Programı (M-SIPS)

<https://www.msips.in/MSIPS/HomePage>

Endüstriyel Finans Enstitüleri

<https://www.ifcilttd.com>

<http://www.eximin.net/>

<https://www.adb.org/countries/india/main>

Dünya Bankası Hindistan İş Yapma Endeksi Bilgileri

<https://www.investindia.gov.in/team-india-blogs/budget-2023-easing-ease-doing-business-india>

Hindistan tarafından İmzalanan Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması (DTAA)

DTAA Comprehensive Agreements

<https://incometaxindia.gov.in/Pages/help.aspx>

<https://www.icicibank.com/nri-banking/nriedge/nri-articles/how-nris-can-claim-benefits-under-dtaa>

8. TÜRKİYE İLE TİCARET

8.1 Genel Durum

2023 yılında Hindistan'a ihracatımız bir önceki yıla göre yüzde 0,2 artışla 1,64 milyar ABD Dolar, ithalatımız ise yüzde 35 azalarak 7,9 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir.

Hindistan'a ihracatımız 2024 yılının ilk 8 ayında 955 milyon ABD Doları olarak gerçekleşmiştir (2023 yılı aynı dönemde 1,031 milyar ABD Doları idi.). Bu kapsamda, 2023 yılının aynı dönemine göre ihracatımızda yüzde 7,3 oranında düşüş yaşanmıştır.

Yılın ilk 8 ayında ihracatımızda ilk 3 maddede mermer, taze elma, karbonat; dördüncü ve beşinci sıralarda sırasıyla tetraborat ve kuru baklagiller (bezelye, mercimek ve nohut toplamı) bulunmaktadır. Bu dönemde ihracatımızdaki düşüşün ana nedeni geçtiğimiz yıl aynı dönemde gerçekleştirilen yüksek miktarlı ayçiçek tohumu yağı ihracatının düşük kalmasıdır. Bu dönemde, kuru baklagiller ve bulaşık makine ihracatımızdaki artış dikkat çekmektedir.

Hindistan'dan ithalatımız 2024 yılının ilk 8 ayında 4,624 milyar olarak gerçekleşmiştir (2023 yılı aynı dönemde 5 milyar 410 milyon ABD Doları idi). Geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre ithalatımızdaki düşüş oranı yüzde 14,5 olmuştur.

2024 yılı ilk 8 ayı itibariyle ithalatımızda ilk 4 sırada mineral yakıtlar, motorlu kara taşıtlarının aksam/parçaları, akıllı telefonlar ve işlenmemiş alüminyum yer almaktadır. Bu dönemde, binek otomobil ve motosiklet ürünlerindeki ithalat artışı dikkat çekmektedir.

8.2 Türkiye ile Dış Ticareti

Tablo 7. Türkiye-Hindistan İekli Ticaret Rakamları (1.000 ABD Doları)

Yıl	İhracat	İhracat Değ. %	İthalat	İthalat Değ. %	Hacim	Denge
2010	606.081	47,4	3.409.938	79,2	4.016.018	-2.803.857
2011	756.082	24,7	6.498.651	90,6	7.254.733	-5.742.570
2012	791.720	4,7	5.843.638	-10,1	6.635.358	-5.051.918
2013	586.927	-25,9	6.367.791	9,0	6.954.718	-5.780.863
2014	586.589	-0,1	6.898.577	8,3	7.485.166	-6.311.988
2015	650.319	10,9	5.613.515	-18,6	6.263.834	-4.963.196
2016	651.703	0,2	5.757.246	2,6	6.408.949	-5.105.543
2017	758.560	16,4	6.216.638	8,0	6.975.199	-5.458.078
2018	1.121.539	48,0	7.535.658	21,2	8.657.197	-6.414.119
2019	1.166.477	4,0	6.635.217	-11,9	7.801.694	-5.468.739
2020	889.670	-23,7	4.830.121	-27,7	5.719.791	-3.940.452
2021	1.304.823	46,65	7.936.147	64,3	9.240.970	-6.631.324
2022	1.637.060	25,4	10.697.076	34,8	12.335.199	-9.060.141
2023	1.644.022	0,42	7.931.067	-25,8	9.575.089	-6.287.045

Kaynak: Ticaret Bakanlığı Bilgi Sistemi

8.2.1 Yürürlükte Olan Anlaşma ve Protokoller

Anlaşma Adı	İmza Tarihi	RG Tarih ve No'su
Ticaret Anlaşması	19/09/1973	08/12/1973,14736
Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması	13/07/1978	15/11/1978, 16460
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	31/01/1995	30/12/1996, 22863
Türkiye-Hindistan 9. Dönem KEK Protokolü	08/09/2009	-
Gümrük Konularında İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşması	09/04/2013	12/8/2015, 29443
Türkiye-Hindistan 10. Dönem KEK Protokolü	31/01/2014	-

8.3. Türkiye'nin İhracatında Başlıca Ürünler

Tablo 8. Hindistan'a İhracatımızda İlk 15 Ürün (2022-2023)

(ABD Doları)

GTIP Dörtlü Kodu	GTIP Dörtlü Adı	2022	2023	Ülke içinde Payı (%)	Değişim (%)
2515	Mermer, Traverten, Ekosin ve Belirgin Yoğunluğu >= 2.5 Olan Yontulmaya veya İnşaata Elverişli Kireçli	132.442.691	155.599.872	9,46	17,48
1512	Ayçiçeği Tohumu, Aspir veya Pamuk Tohumu Yağları Ve Bunların Fraksiyonları (Kimyasal Olarak Değiştirir)	210.208.572	144.685.794	8,80	-31,17
7204	Dökme Demirin, Demirin Veya Çeliğin Döküntü ve Hurdaları veya Bunların Yeniden Ergitilmesi İle Elde	58.952.912	96.048.774	5,84	62,92
0808	Elma, Armut Ve Ayva (Taze)	67.167.476	82.048.680	4,99	22,16
2836	Karbonatlar, Peroksikarbonatlar (Perkarbonatlar), Amonyum Karbamat İçeren Ticari Amonyum Karbonat	35.549.487	76.871.459	4,68	116,24
2840	Boratlar, Peroksiboratlar (Perboratlar)	40.122.764	45.588.204	2,77	13,62
6815	Başka Yerde Belirtilmemiş Taşlardan Veya Diğer Minerallerden Eşya	27.434.457	38.538.751	2,34	40,48
0713	Kuru Baklagiller (Kabuksuz)	2.660.534	29.347.578	1,79	1.003,07
2803	Karbon [Karbon Karaları (Carbon Blacks) Ve Başka Yerde Belirtilmeyen Diğer Karbon]	20.420.884	27.192.663	1,65	33,16
2528	Tabii Boratlar Ve Bunların Konsantreleri, Tabii Borik Asit (H_3BO_3 <= %85)	21.669.360	26.987.280	1,64	24,54
8409	Sadece veya Esas İtibarıyla 84.07 veya 84.08 Pozisyonlarındaki Motorların Aksam ve Parçaları	31.650.381	25.973.094	1,58	-17,94
4707	Geri Kazanım Amaçlı Kağıt veya Karton Döküntü, Kırpıntı Ve Hurdaları	35.848.937	24.957.158	1,52	-30,38
8708	87.01 İla 87.05 Pozisyonlarında Yer Alan Motorlu Kara Taşıtlarının Aksam Ve Parçaları	25.872.984	22.776.200	1,39	-11,97
1806	Çikolata ve Kakao İçeren Diğer Gıda Müstahzarları	10.689.394	19.718.087	1,20	84,46
1507	Soya Yağı Ve Fraksiyonları (Kimyasal Olarak Değiştirilmemiş)	38.233.800	19.019.280	1,16	-50,26
	LİSTE TOPLAMI	758.924.633	835.352.874	50,81	
	ÜLKE TOPLAMI	1.637.060.938	1.644.022.165	100,00	

Kaynak: Ticaret Bakanlığı Bilgi Sistemi

Tablo 9. Hindistan'a İhracatımızda İlk 15 Ürün (2023-2024 Ocak-Ağustos)

(ABD Doları)

GTIP Dörtlü Kodu	GTIP Dörtlü Adı	2023-08	2024- 08	Ülke içinde Payı (%)	Değişim (%)
2515	Mermer, Traverten, Ekosin ve Belirgin Yoğunluğu >= 2.5 Olan Yontulmaya veya.....	93.671.260	86.144.385	9,01	-8,04
0808	Elma, Armut ve Ayva (Taze)	57.421.074	53.815.249	5,63	-6,28
2836	Karbonatlar, Peroksikarbonatlar (Perkarbonatlar), Amonyum Karbamat.....	34.852.278	37.438.222	3,92	7,42
2840	Boratlar, Peroksiboratlar (Perboratlar)	32.288.214	30.230.691	3,16	-6,37
0713	Kuru Baklagiller (Kabuksuz)	7.506.817	28.313.754	2,96	277,17
8422	Bulaşık Yıkama Makinaları, Şişeleri veya Diğer Kapları Temizlemeye veya Kurutmaya.....	9.157.062	23.587.743	2,47	157,59
2528	Tabii Boratlar ve Bunların Konsantreleri, Tabii Borik Asit (H3bo3 <= %85)	17.617.200	21.497.280	2,25	22,02
6815	Başka Yerde Belirtilmemiş Taşlardan veya Diğer Minerallerden Eşya.....	19.925.245	19.710.141	2,06	-1,08
2710	Petrol Yağları Ve Bitümenli Minerallerden Elde Edilen Yağlar ve Petrol Veya	8.916.309	16.083.755	1,68	80,39
7204	Dökme Demirin, Demirin veya Çeliğin Döküntü ve Hurdaları veya Bunların	66.411.969	15.689.499	1,64	-76,38
7501	Nikel Matları, Nikel Oksit Sinterleri Ve Nikel Metalürjisinin Diğer Ara Ürünleri		14.699.245	1,54	
4104	Sığır (Buffalo Dahil) ve At Cinsi Hayvanların Dabaklanmış veya Crust (Arakurutmalı) Post...	13.110.637	14.129.373	1,48	7,77
8708	87.01 İla 87.05 Pozisyonlarında Yer Alan Motorlu Kara Taşıtlarının Aksam ve Parçalar....	14.447.566	12.614.029	1,32	-12,69
8409	Sadece veya Esas İtibariyle 84.07 veya 84.08 Pozisyonlarındaki Motorların Aksam ve.....	20.214.316	12.093.473	1,27	-40,17
8479	Bu Fasilın Başka Pozisyonlarında Belirtilmeyen Veya Yer Almayan Kendine Özgü Bir.....	3.016.814	11.823.840	1,24	291,93
	LİSTE TOPLAMI	398.556.761	397.870.679	41,62	
	ÜLKE TOPLAMI	1.031.915.515	955.866.227	100,00	

8.3 Türkiye'nin İthal Ettiği Başlıca Ürünler

Tablo 10. Hindistan'dan İthalatımızda İlk 15 Ürün (2022-2023)

(ABD Doları)

GTIP Dörtlü Kodu	GTIP Dörtlü Adı	2022	2023	Ülke içinde Payı (%)	Değişim (%)
2710	Petrol Yağların ve Bitümenli Minerallerden Elde Edilen Yağlar ve Petrol	3.201.740.758	896.165.062	11,30	-72,01
8708	87.01 İla 87.05 Pozisyonlarında Yer Alan Motorlu Kara Taşıtlarının Aksam....	355.818.677	440.955.265	5,56	23,93
8517	Telefon Cihazları, Ses, Görüntü Veya Diğer Bilgileri Almaya/Vermeye Mahsus....	55.895.376	363.872.684	4,59	550,99
7601	İşlenmemiş Alüminyum	682.192.674	333.622.875	4,21	-51,10
5402	Sentetik Filamentlerden İplikler (Dikiş İpliği Hariç); Perakende Satılacak Hale.....	397.880.197	280.879.063	3,54	-29,41
7113	Mücevherci Eşyası ve Aksami (Kıymetli Metallerden veya Kıymetli Metallerle.....	232.839.514	225.212.152	2,84	-3,28
3204	Sentetik Organik Boyayıcı Maddeler ve Müstahzarları, Floresanlı Aydınlatma.....	265.636.851	188.744.150	2,38	-28,95
7202	Ferro – Alüminyum	233.204.593	168.371.579	2,12	-27,80
5205	Pamuk İpliği (Dikiş İpliği Hariç); Pamuk Oranı >= %85, Perakende Satılacak.....	184.045.708	153.479.189	1,94	-16,61
8407	Kıvılcım İle Ateşlemeli İçten Yanmalı Doğrusal Veya Döner Pistonlu Motorlar.....	130.814.740	151.871.961	1,91	16,10
2933	Sadece Azotlu Heterosiklik Bileşikler	130.284.714	135.900.544	1,71	4,31
8445	Dokumaya Elverişli Elyaf Hazırlayan, Eğiren, Katlayan, Büken, İplikler Üreten.....	138.086.639	131.573.326	1,66	-4,72
7102	Elmaslar (İşlenmiş Olsun Olmasın, Fakat Mihlanmamış veya Takılmamış)	155.904.715	131.217.919	1,65	-15,83
8703	Binek Otomobilleri ve İnsan Taşımacı Üzere İmal Edilmiş Diğer Motorlu Taşıtlar	70.842.000	124.674.001	1,57	75,99
7222	Paslanmaz Çelikten Çubuk ve Profiller	137.071.736	124.409.565	1,57	-9,24
	Liste Toplamı	6.372.258.892	3.850.949.335	48,56	
	Ülke Toplamı	10.697.076.768	7.931.067.491	100,00	

Kaynak: Ticaret Bakanlığı Bilgi Sistemi

Tablo 11. Hindistan'dan İthalatımızda İlk 15 Ürün (2023-2024 Ocak-Ağustos)

GTIP Dörtlü Kodu	GTIP Dörtlü Adı	2023-08 (\$)	2024-08 (\$)	Ülke içinde Payı (%)	Değişim (%)
2710	Petrol Yağları ve Bitümenli Minerallerden Elde Edilen Yağlar ve Petrol veya Bitümenli...	582.435.453	631.624.445	13,66	8,45
8708	87.01 İla 87.05 Pozisyonlarında Yer Alan Motorlu Kara Taşıtlarının Aksam ve Parçaları	292.486.699	308.449.656	6,67	5,46
8517	Telefon Cihazları, Ses, Görüntü veya Diğer Bilgileri Almaya/Vermeye Mahsus Diğer.....	156.843.090	247.134.295	5,34	57,57
7601	İşlenmemiş Alüminyum	238.182.426	144.731.801	3,13	-39,23
5402	Sentetik Filamentlerden İplikler (Dikiş İpliği Hariç); Perakende Satılacak Hale.....	213.376.689	132.363.794	2,86	-37,97
8703	Binek Otomobilleri ve İnsan Taşımak Üzere İmal Edilmiş Diğer Motorlu Taşıtlar.....	66.972.123	126.358.938	2,73	88,67
3204	Sentetik Organik Boyayıcı Maddeler ve Müstahzarları, Floresanlı Aydınlatma.....	122.394.910	123.938.651	2,68	1,26
7102	Elmaslar (İşlenmiş Olsun Olmasın, Fakat Mihlanmamış Veya Takılmamış)	96.716.651	111.530.327	2,41	15,32
2933	Sadece Azotlu Heterosiklik Bileşikler	94.448.168	98.566.871	2,13	4,36
8711	Motosikletler (Mopedler Dahil), Bir Yardımcı Motoru Bulunan Tekerlekli Taşıtlar (Sepetli ...	48.715.940	82.454.279	1,78	69,26
8407	Kıvılcım İle Ateşlemeli İçten Yanmalı Doğrusal Veya Döner Pistonlu Motorlar	99.561.643	80.003.542	1,73	-19,64
7202	Ferro – Alyajlar	103.286.027	68.242.704	1,48	-33,93
7222	Paslanmaz Çelikten Çubuk ve Profiller	89.339.938	62.297.568	1,35	-30,27
8408	Sıkıştırmayla Ateşlemeli İçten Yanmalı Pistonlu Motorlar (Dizel veya Yarı Dizel)	56.242.588	56.975.136	1,23	1,30
5509	Sentetik Devamsız Liflerden İplikler (Dikiş İpliği Hariç); Perakende Satılacak Hale....	85.550.550	47.922.500	1,04	-43,98
	Liste Toplamı	2.346.552.895	2.322.594.507	50,22	
	Ülke Toplamı	5.410.197.555	4.624.607.650	100,00	

9. İHRACATTA POTANSİYEL ARZ EDEN SEKTÖR VE ÜRÜNLER

Türkiye ile Hindistan arasındaki ikili ticaretin sektörel yapısı, Türkiye'nin genel ihracat ve ithalatının sektörel bazda izlediği seyir, Hindistan'ın genel ithalatının sektörel yapısı ve hacmi, Hindistan'ın ürün grupları itibarıyla en çok ithalat yaptığı ülkeler, dış ticaret mevzuatı ve gümrük vergileri gibi unsurlar dikkate alınarak hazırlanan sektörel bazda ülkemizin Hindistan'a yönelik ihracatında potansiyel arz eden detaylı ürün matrisleri Bakanlığımız web sayfasında yer almaktadır.

<https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/guney-asya/hindistan/potansiyel-urun-matrisleri>

Ayrıca konuyla ilgili bazı değerlendirmeler de aşağıda verilmiştir.

Hindistan, sahip olduğu genç ve geniş nüfus, büyüyen ekonomisi ve artan gelir düzeyi ile birçok sektörde yatırım fırsatları barındırmaktadır. Ülke, özellikle genç ve dinamik nüfusuyla dikkat çekmekte, hızla kentleşmekte ve tüketici alışkanlıkları hızla değişmektedir. Hindistan'ın stratejik konumu ve ekonomisinin çeşitlenme hedefleri, küresel yatırımcılar için birçok sektörde fırsatlar sunmaktadır.

a. Beyaz Eşya

Hindistan'daki beyaz eşya sektörü, kentleşme, artan yaşam standartları ve nüfus büyüklüğü ile dünya çapında dikkat çeken bir pazar haline gelmiştir. Buzdolabı, çamaşır makinesi, klima gibi ürünlerin kullanımı artan gelirle doğru orantılı olarak yaygınlaşmaktadır. 2025 yılına kadar, Hindistan beyaz eşya sektörünün yılda %10-12 oranında büyümesi beklenmektedir. Beyaz eşyaların erişilebilir hale gelmesi için özellikle hükümetin kırsal alanlardaki elektrik altyapısını genişletme çabaları sektöre destek olmaktadır.

Hindistan, büyük bir sosyoekonomik çeşitlilik gösteren bir ülkedir. Bu nedenle beyaz eşya sektörü, temel işlevsellik arayan düşük gelirli kesimler ve gelişmiş özellikler arayan yüksek gelirli kesimler arasında çeşitlenmektedir. Ayrıca, orta sınıf ailelerin beyaz eşya edinme oranları da hızla artmaktadır. Şehir merkezlerinde yaşayan genç tüketiciler, enerji tasarrufu sağlayan ve çevre dostu ürünlere daha fazla ilgi göstermektedir.

Bulaşık Makinesi ve Küçük Ev Aletleri: Bulaşık makinesi gibi bazı ürünlerin kullanımı halen çok sınırlı düzeyde olup, bu ürünlerde düşük penetrasyon oranı bulunmaktadır. Bu durum, pazarda büyük bir büyüme potansiyeli sunmaktadır.

Enerji Verimliliği ve Çevre Dostu Ürünler: Hindistan hükümetinin enerji verimliliğine yönelik teşvikleri doğrultusunda, enerji tasarrufu sağlayan beyaz eşya ürünlerinin pazarda öne çıkması beklenmektedir.

Satış Kanalları ve Pazarlama Stratejileri: Beyaz eşya sektöründe dijital satış kanalları ve e-ticaret platformları giderek daha fazla önem kazanmakta olup, özellikle genç nesil tarafından tercih edilmektedir. Buna yönelik pazarlama stratejileri ile kentsel ve kırsal bölgelerde farklı kitlelere hitap edilebilir.

IoT özellikli akıllı beyaz eşyalar giderek popüler hale gelmektedir. Bu tür ürünlerin Hindistan'da büyük şehirlerde daha fazla tercih edildiği görülmektedir.

E-ticaret platformlarında beyaz eşyaların satışında ciddi bir artış yaşanmakta olup, bu alanda markaların çevrimiçi müşteri deneyimlerini iyileştirmesi önem taşımaktadır.

b. Mobilya Sektörü

Hindistan mobilya sektörü, kentleşme, genç nüfusun artışı ve artan ev sahipliği oranları nedeniyle hızla büyümektedir. Yıllık büyüme oranının %12 seviyelerine ulaşması beklenmektedir. Özellikle modern şehirlerde genç nüfusun iş olanakları ile birlikte göç etmesi sonucu ev dekorasyonuna olan ilgi de artmaktadır. Bu sektör, Hindistan'ın inşaat ve gayrimenkul sektörü ile doğrudan ilişkilidir.

Hindistan, bölgesel farklılıkların etkili olduğu bir pazardır. Büyük şehirlerde daha modern ve minimal tasarımlar tercih edilirken, kırsal ve geleneksel yaşam tarzını sürdüren bölgelerde klasik ve ahşap işçiliği içeren mobilyalar talep görmektedir. Ayrıca, Hindistan kültüründen esinlenen el yapımı ve yerel dokuların kullanıldığı mobilyalara olan ilgi de yüksektir.

Özelleştirilmiş Mobilyalar: Hindistan'daki tüketiciler, kişiselleştirilmiş ve modüler mobilyalara büyük ilgi göstermektedir. Özellikle küçük yaşam alanlarına uygun, fonksiyonel ve çok amaçlı mobilyalar büyük şehirlerde tercih edilmektedir.

Çevre Dostu ve Sürdürülebilir Mobilyalar: Sürdürülebilirlik Hindistan'da yükselen bir trend olduğundan, çevre dostu malzemelerle üretilen mobilyaların pazarda öne çıkması muhtemeldir. Geri dönüştürülebilir malzemeler ve ahşap işçiliği gibi unsurlar öne çıkmaktadır.

Kurumsal Pazara Yönelik Çözümler: İnşaat projeleri, ofisler, oteller gibi büyük çaplı kurumsal müşterilere yönelik mobilya temini de sektörde büyük bir fırsat sunmaktadır.

Dijital satış kanalları aracılığıyla mobilya siparişlerinde büyük bir artış yaşanmaktadır.

Hindistan'ın büyük şehirlerinde modern ve fonksiyonel mobilya talepleri artış göstermektedir. Ayrıca IKEA gibi uluslararası markaların pazara girişiyle sektörde rekabet artmaktadır.

c. Gıda Sektörü

Hindistan, büyük bir tarım ülkesi olmasına rağmen, özellikle lüks tüketim segmentinde ithal gıda ürünlerine talep yüksektir. Hindistan'ın bazı ürünlerde kendi üretimini karşılayamaması, ithalata yönelik fırsatları artırmaktadır. Meyve, kuru yemiş, zeytinyağı gibi ithal ürünler Hindistan'da talep görmektedir. Özellikle sağlıklı yaşam trendinin yükselişi ile birlikte Hindistan'da ithal, sağlıklı ve organik ürünlere olan ilgi artmaktadır.

Hindistan'da yüksek gelir grubuna sahip genç nüfus, özellikle sağlıklı, organik ve premium gıdalara yönelmektedir. Hindistan'ın kırsal kesimlerinde bu tür ürünlere erişim sınırlı olmakla birlikte büyük şehirlerde bu ürünlerin satışı giderek artmaktadır. Ayrıca, Hindistan genelinde coğrafi erişim zorluğu

Potansiyel Ürün Grupları

Şekerli ve Çikolatalı Mamuller:

Hindistan'da çikolata ve şekerli mamullere yönelik tüketici ilgisi, özellikle genç nüfus arasında oldukça yüksektir. Artan alım gücü ve modern tatlarla olan merak, Hindistan'da çikolata ve şekerli ürünler pazarını büyütmektedir. Bu alanda yüksek kaliteli çikolatalar ve inovatif tatlar sunan ürünler ilgi görebilir.

Bulgur:

Bulgur, Türkiye'nin yerel mutfağında sıkça kullanılan sağlıklı bir tahıl ürünüdür ve Hindistan'da da sağlıklı beslenme bilincinin artması ile tüketiciler arasında popüler hale gelebilir. Besleyici ve pratik bir yiyecek olması, bulguru özellikle genç nüfus için cazip bir seçenek haline getirebilir.

Zeytinyağı ve Zeytin Ürünleri:

Zeytinyağı, Hindistan'da sağlıklı yağ alternatifi olarak hızla popülerleşmektedir. Akdeniz diyetinin tanınırlığı arttıkça, zeytinyağı gibi sağlıklı yağların tüketimi de artmaktadır. Hindistan'da Akdeniz tipi beslenmeye yönelik bir ilgi oluşmakta ve zeytinyağı bu trendin önemli bir parçası haline gelmektedir.

Kuru Meyveler (Üzüm, İncir vb.):

Hindistan, kuru meyve ithalatında dünya çapında önemli bir tüketicidir. Özellikle üzüm ve incir gibi besin değeri yüksek kuru meyveler, sağlıklı atıştırmalık olarak tercih edilmektedir. Bu ürünler, özellikle sağlıklı beslenmeye önem veren ve sağlıklı atıştırmalık arayışında olan üst gelir grubundaki tüketiciler için cazip olabilir.

Sert Kabuklu Meyveler (Fındık):

Fındık, sağlıklı yağ ve protein kaynağı olması sebebiyle Hindistan'da ilgi çekmektedir. Hindistan'da artan sağlıklı atıştırmalık talepleri doğrultusunda fındık ve benzeri sert kabuklu meyveler, tüketicilerin ilgisini çekecek potansiyele sahiptir.

Makarna (Yüksek Kalitede Çeşitler):

Hindistan'da İtalyan mutfağına olan ilgi, özellikle yüksek kaliteli makarna çeşitlerine yönelik talep doğurmaktadır. İtalyan mutfağı restoranlarının sayısındaki artış ve genç nüfusun yabancı lezzetlere ilgisi, Hindistan'da kaliteli makarna ithalatı için fırsatlar sunmaktadır.

Taze Elma Dışındaki Meyve Grupları:

Hindistan, taze meyve ithalatında da önemli bir pazardır. Özellikle taze elma dışındaki meyve gruplarında ithalat fırsatları bulunmaktadır. Kaliteli ve farklı lezzetlere sahip meyveler, Hindistan pazarında giderek artan bir ilgi görebilir.

Gurme Kategorisinde Yer Alabilecek Vejeteryan Paketli Gıdalar:

Vejeteryan beslenmenin yaygın olduğu Hindistan'da, gurme kategorisinde yer alabilecek, kaliteli ve yenilikçi paketli gıdalara olan talep giderek artmaktadır. Bu kategoride sağlıklı, pratik ve farklı tatlar sunan ürünler Hindistan'da ilgi görebilir.

İçecekler (Maden Suyu ve Hazır Limonata vb.):

İçecek sektörü de Hindistan'da büyüyen bir pazar olup, özellikle maden suyu ve hazır limonata gibi sağlıklı ve doğal içecekler ilgi görmektedir. Bu alanda doğal kaynak suları, vitamin katkılı içecekler ve ferahlatıcı tatlılara sahip ürünler pazarda avantaj sağlayabilir.

Bu ürün grupları, Hindistan pazarında farklı tüketici gruplarının ihtiyaçlarını karşılayabilecek ve ithalat potansiyeli taşıyan seçenekler olarak öne çıkmaktadır.

Hindistan'da ithal gıdalar, büyük şehirlerde daha yüksek fiyat segmentlerinde talep görmektedir. Bu nedenle, bölgesel farklılıkları göz önüne alan bir dağıtım ve pazarlama stratejisi önemlidir.

E-ticaret aracılığıyla ithal gıdalara erişimin kolaylaşması, bu tür ürünlerin satışını artırmaktadır.

d. Üretime Yönelik Teknoloji Yatırımları

Hindistan'ın imalat sektörü, teknolojik dönüşüme giderek daha fazla yatırım yapmaktadır. Hindistan, küresel imalat merkezi olma hedefleri doğrultusunda üretim süreçlerini dijitalleştirmeye ve otomasyona önem vermektedir. İmalat süreçlerinde dijital çözümler ve otomasyon Hindistan'da maliyetleri düşürmek ve verimliliği artırmak adına büyük bir potansiyele sahiptir.

Hindistan'da imalat süreçlerinde verimliliği artırmak amacıyla dijital çözümler büyük önem taşımaktadır. Hindistan'da özellikle gıda, tekstil ve ambalaj sektörlerinde üretim teknolojilerinin modernizasyonu, firmalara rekabet avantajı sağlamaktadır.

Orta ve Yüksek Teknoloji Makine Ekipmanları: Hindistan'daki gıda işleme, tekstil ve ambalaj sektörlerinde modern üretim ekipmanlarına olan talep artmaktadır.

İş Süreçlerini Geliştiren Otomasyon Çözümleri: Otomasyon Hindistan'da hızla yayılan bir trend olup, firmalar için maliyet avantajı sağlamaktadır.

İleri Üretim Teknikleri: İleri üretim teknikleri, Hindistan'daki üretim süreçlerini iyileştirmeye yönelik büyük bir fırsat sunmaktadır.

Büyük şehirlerde özellikle yüksek teknoloji makineleri ve dijital çözümler yoğun bir şekilde talep edilmektedir.

Hindistan hükümeti, dijital üretim altyapılarını geliştirmek amacıyla teşvikler sağlamaktadır.

e. Medikal Cihaz ve Tıbbi Malzemeler

Hindistan'ın hızla büyüyen sağlık sektörü, medikal cihaz ve tıbbi malzeme alanında büyük fırsatlar sunmaktadır. Ülkenin nüfus büyüklüğü, şehirleşme oranı ve sağlık hizmetlerine yönelik taleplerin artışı, sağlık sektörüne yatırım için cazip bir ortam yaratmaktadır. Hindistan'ın özellikle kalp-damar hastalıkları, diyabet ve kanser gibi kronik hastalıklarla mücadele eden bir nüfusa sahip olması, medikal cihaz ve tıbbi malzemelere yönelik talebi artırmaktadır. Özellikle orta gelirli kesimlerin sağlık harcamalarındaki artış, sektörde sürdürülebilir bir büyüme trendine işaret etmektedir.

Diagnostik cihazlar, cerrahi ekipmanlar, ortopedik cihazlar ve evde kullanılabilen sağlık takip cihazları gibi çeşitli medikal ürün gruplarına Hindistan'da ciddi bir talep vardır. Hem kamu sağlık sistemleri hem de özel hastaneler, bu cihazların ithalatına büyük önem vermektedir. Hindistan'da sağlık harcamalarındaki artışın, özellikle medikal cihazlara olan talebi artırması beklenmektedir. Ayrıca, hükümetin sağlık altyapısını geliştirmeye yönelik yatırımları, ithal medikal cihazlara olan ilgiyi artırmaktadır.

Evde Sağlık Takip Cihazları: Kan şekeri ölçüm cihazları, tansiyon aletleri ve oksijen satürasyon cihazları gibi evde kullanılabilen sağlık takip cihazlarına yönelik talep artmaktadır. Hindistan'da sağlık hizmetlerine erişim zorlukları, evde sağlık cihazlarını cazip hale getirmektedir.

Gelişmiş Görüntüleme Sistemleri ve Cerrahi Ekipmanlar: Özel hastaneler, gelişmiş görüntüleme sistemleri (MR, CT tarayıcılar) ve yüksek kaliteli cerrahi ekipmanlar için ithalat yapmaktadır. Bu alanda yüksek teknolojiye sahip ürünlerin pazara girişi için büyük fırsatlar bulunmaktadır.

Yenilikçi ve Ekonomik Çözümler: Hindistan pazarı, fiyat hassasiyetinin yüksek olduğu bir pazar olduğundan, uygun fiyatlı, dayanıklı ve güvenilir tıbbi cihazların büyük bir potansiyeli bulunmaktadır.

Kamu ve Özel Sektör İş Birlikleri: Hindistan hükümeti, sağlık hizmetlerini genişletmek için kamu-özel ortaklıklarını teşvik etmektedir. Bu durum, sektördeki cihaz ve malzeme ihtiyacını artırmaktadır.

Sağlık Sektöründe Dijitalleşme: Dijital sağlık kayıtları, e-reçete ve uzaktan takip sistemleri gibi dijital çözümler, Hindistan'da sağlık sektöründe giderek daha fazla kullanılmaktadır.

f. Asansör ve Ekipmanları

Hindistan'daki hızlı şehirleşme, artan inşaat projeleri ve yüksek binalara yönelik talep, asansör ve ilgili ekipmanlar sektöründe büyük bir pazar potansiyeli yaratmaktadır. Özellikle mega şehirlerdeki yüksek binaların sayısındaki artış ve Hindistan'ın kentsel dönüşüm projeleri, güvenilir ve modern asansör çözümlerine olan talebi artırmaktadır. Ülkenin çeşitli bölgelerinde gelişen gayrimenkul projeleri, konut ve ticari alanlardaki asansör ihtiyaçlarını daha da artırmaktadır.

Konut ve ticari binalar, hastaneler ve alışveriş merkezleri gibi birçok yapı için modern, enerji tasarruflu ve güvenli asansör çözümlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca, Hindistan'ın artan yaşlı nüfusu ve

erişilebilirlik bilincinin yükselmesi, binalarda engelli asansörleri ve platformlarına yönelik talepleri de beraberinde getirmektedir. Bu durum, asansör sektöründe teknik olarak gelişmiş ürünlere olan ilgiyi artırmaktadır.

Hindistan'ın eski binalarındaki asansörlerin yenilenmesi gerekliliği, asansör modernizasyon hizmetleri için fırsatlar yaratmaktadır. Bu alanda güvenlik önlemlerini artıran ve daha yüksek verimlilik sağlayan çözümler öne çıkmaktadır.

Hindistan'da kurulu asansör sayısının artması, düzenli bakım ve yedek parça talebini de artırmaktadır. Türkiye'den sağlanabilecek kaliteli ve dayanıklı yedek parça tedariki bu pazarda rekabet avantajı sağlayabilir.

Asansör sektöründe Hindistan'da yerel ortaklarla uzun vadeli bakım ve servis anlaşmaları yapmak, pazara girişte başarıyı artıran bir strateji olarak öne çıkmaktadır.

Hindistan'da inşaat ve gayrimenkul sektörünün hızla gelişmesi, asansör ve ekipmanları alanında büyük bir pazar potansiyeli yaratmaktadır. Enerji verimliliği sağlayan ve dijital çözümler sunan asansörlerin yanı sıra, bakım ve yedek parça temini gibi alanlarda da fırsatlar bulunmaktadır.

10. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

10.1 İş Kültürü

Günümüz küreselleşen dünyasında internet çağı hızla gelişmekle birlikte, yüzyüze görüşme yapmak ve ürünleri bizzat sergilemek Hindistan'da halen daha ağırlıklı tercih edilen yöntemdir. Bir doğu toplumu olan Hindistan'da insani ilişkiler büyük önem taşımakta, Hint kültürüne veya Hintlilerin değerlerine saygı duymak, misafirlikte Hintlilerin yaşam şekline göre hareket etmek iş yapmak için bir avantaj olarak değerlendirilmektedir. Bu itibarla, iş insanlarımızın özellikle fuarlara katılımları, ticaret heyetleri düzenlemeleri ve bunları düzenli olarak yapmaları, Hindistan ile iş yapmaları ihtimalini artıracaktır.

Öte yandan, Hintli tüccarların iş yapma alışkanlıkları, ülkemiz tüccarlarının genelde alışkın olduğu Avrupa ülkeleri tüccarlarından farklıdır. Şöyle ki, Hindistan'da bir ticaret odasına kayıtlı olmak ülkemizdeki gibi zorunlu olmayıp, keyfiyete dayalıdır. Bu sebeple Hindistan'da birbirinden bağımsız ve birbiriyle rekabet halinde olan çok sayıda ticaret odası bulunmaktadır. Firmaların hangi Ticaret Odasına kayıtlı olduğunun bilinmesi, firma tarafından açıklanmadığı sürece çok zordur. Bazı firmaların hiçbir ticaret odasına kaydı bulunmamaktadır. Dolayısıyla, milyonlarca firmanın bulunduğu Hindistan'da iş yapılacak firmanın güvenilirliğini anlamak ve Ticaret odaları kanalıyla bilgi edinebilmek son derece zordur. Bu çerçevede gerek ihracatçı gerek ithalatçı sıfatıyla Hint firmaları ile çalışırken uluslararası ticaret pratiklerinin gerektirdiği her türlü tedbirin alınmasına dikkat edilmelidir. Mümkün olduğunca akreditifsiz çalışılmamalı, bir kısmı veya tamamı ön ödemeli mal alımından özellikle ilk defa ilişki kurulan firmalarla ticaret yaparken mutlak surette kaçınılmalıdır.

Hindistan, 1,4 milyarlık nüfusu ile önemli bir potansiyel barındırmakla birlikte, girilmesi zor ve süreç alan, sabır isteyen bir pazardır. Bürokratik işlemlerin yavaşlığı ve pazara girişte talep edilen belgelerin çokluğu firmaların Hindistan ile iş yapmaya hiç başlamamasına veya bir süre sonra yaptığı işten vazgeçmesine neden olabilmektedir.

10.2 Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Kültürel farklılıklar, yaşam biçimi, ülkenin kalabalık olması, iklim şartları ve Hint mutfağı, Hindistan'da iş yapmak üzere bulunan Türk iş insanlarının veya çalışanların ülkeye adaptasyonu sürecini uzatan unsurlar olarak değerlendirilebilir. Belli başlı büyük şehirlerin bazı bölgeleri dışında düzensiz yapılaşma ve yiyecek, içecek ve çevredeki hijyen eksikliği, Türk çalışanların bir kısmının sağlık sorunları yaşamasına neden olmaktadır.

Ayrıca, Hintlilerin işe yaklaşımındaki ciddiyet, program yapma, önlem alma, zaman kavramı ülkemiz iş insanlarından farklıdır. Genel olarak iş yerleri saat 11:00'dan sonra açılmakta, randevulara geç gelmekte veya programa uyulmamaktadır.

Hindistan'da genellikle açıkça "hayır" demekten kaçınılır ve bunun yerine "belki", "göreceğiz" gibi ifadeler kullanılır.

10.3 Para Kullanımı

Hindistan para birimi 'Hindistan Rupisi'dir (INR). Şu anda kullanımda olan en büyük banknot 500 Rupidir. Nakit halen daha büyük oranda kullanılmakla beraber, kredi kartı kullanımı ve online ödeme sistemlerinin kullanımı da giderek yaygınlaşmaktadır

10.4 Resmî Tatiller ve Mesai Saatleri

Hindistan'da birçok resmî tatil bulunmaktadır. Ulusal olarak Holi, Diwali, Bhai Duj gibi festivaller, Maha Shivaratri, Ram Navami, Mahavir Jayanti, Good Friday, Buddha Purnima, Ramazan Bayramı, Janmashtami, **Hz. Muhammed'in doğum günü**, Guru Nanak'ın Doğum günü gibi dini bayramlar, Yılbaşı tatili, Christmas'ın yanısıra, Mahatma Gandhi'nin doğum günü de resmi, bayram olarak kutlanmaktadır.

Bunun haricinde Eyaletler arasında farklı resmî tatiller de mevcuttur.

Hindistan'da resmi, kurumların mesai saatleri 09.30-17.30 saatleri arasındır. Bankalar ise 8.30-17.30 saatlerinde hizmet vermektedir. Her ayın ikinci ve dördüncü Cumartesi bankalar kapalıdır. 1, 3 ve varsa 5. cumartesi günleri ise bankalar açıktır.

Alışveriş merkezleri genelde sabah saat 11.00'de açılıp akşam saat 10.00'da kapanmaktadır. Aynı şekilde genel olarak Hintliler işyerlerini saat 11.00'den önce açmamaktadır.

10.5 Yerel Saat

Hindistan saati ülkemizden 2,5 saat ilerdedir (UTC +5:30). Ülkede yaz ve kış saati uygulaması bulunmamaktadır.

10.6 Pasaport ve Vize İşlemleri

Ülkeye girişte geçerli bir pasaport mecburidir. Pasaport, Hindistan'dan planlanan dönüş tarihinden itibaren en az altı ay süreyle geçerli olmalıdır.

Diplomatik pasaport haricinde tüm pasaport türlerinde vize alınması zorunludur.

Firmalarımıza Hindistan'a girişlerinde 3 ya da 6 ay gibi kısa süreli ve tek girişli vizeler verilmektedir.

Vize kanunu çerçevesinde Hindistan'da çalışan/ikamet eden yabancı işçi ve işverenlere yönelik çalışma vizeleri ise genelde bir yıl ve veya kontrat süresine göre Türkiye'den Hindistan Konsoloslukları/Büyükelçiliklerince verilmekte olup, söz konusu vize Hindistan'da uzatılabilmektedir.

11. ŞİRKET KURULUMU

11.1 Şirket Türleri

İrtibat Bürosu/Temsilcilik Ofisi: Sadece irtibat aktiviteleri yürütürler. Temsilcilik ofisleri Hindistan'da hiç bir ticari faaliyette bulunamaz ve hiç bir gelir elde edemezler. Yalnızca Genel Merkez ve Hindistan'daki taraflar arasında iletişim kanalı olarak hareket edebilirler. Bu ofislerin harcamaları tamamıyla Hindistan'ın dışındaki Merkezden gelen yabancı para gönderilmesi ile karşılanmaktadır. Bu ofislerin rolleri mümkün olan pazar fırsatları hakkında bilgi toplamakla sınırlı olup, şirkete ve Hindistan'daki ileriye dönük müşterilerine bilgi sağlar.

RBI; İrtibat Ofisi/Temsilcilik Ofisinin aşağıda verilen faaliyetleri yapmasına izin verir:

- Hindistan'da Ana Şirket/Grup Şirketlerini Temsil Eder;
- Hindistan'dan/Hindistan'a ihracat veya ithalatın geliştirilmesini sağlar;
- Ana Şirket/Grup Şirketleri ile Hindistan'daki şirketler arasında teknik/finansal işbirliğini teşvik eder;
- Ana Şirket ve Hintli firmalar arasında iletişim kanalı olarak hareket eder;

İrtibat Ofisi/Temsilcilik Ofisinin kurulmasına başlangıçta 3 yıl için izin verilir ve Devlet tarafından kurulmasına izin verilen yetkili satıcı tarafından uzatılmasına izin verilebilir. Banka Dışındaki Finansal Şirketlerin ve inşaat ve geliştirme işindeki firmaların (altyapı geliştirme kuruluşları hariç) irtibat bürolarına uzatma verilmez. Geçerli sürenin sona ermesi üzerine bu işletmeler ya kapatılırlar ya da yürürlükteki DYY politikaları ile uyumlu olacak ortak yatırım veya bağlı ortaklık haline dönüştürülürler

Proje Ofisi: Yabancı şirketler Hindistan'da bir veya birden fazla Proje Ofisi açabilmektedir. Bu proje ofislerinin bir Hintli firma tarafından teminat altında olması, Hindistan'da bir proje yürütmek için kontrat yapılmış olması ve projenin doğrudan yurt dışındaki firma ya da ikili veya çok taraflı bir uluslararası finans şirketi tarafından finanse edilmesi ya da ihale alan firmanın vadeli kredisinin Hindistan'da bir banka veya kamu finans kuruluşu gibi yetkili merci tarafından onaylanmış olması gerekmektedir.

Yukarıdaki durumlarda RBI'dan ön onay alınmasına gerek yoktur. Ancak, bahse konu kriterler karşılanmıyor ise başvurunun onay için Hindistan Merkez Bankası'nın Mumbai'de bulunan Merkezine gönderilmesi gerekmektedir.

Şube: Hindistan dışında imalat veya ticari faaliyetlerde bulunan şirketlerin Hindistan'da şube ofislerini açmak için RBI'dan izin almaları gerekmektedir. Bu ofislerin ana firma/grup firmaları temsil etmesine izin verilir ve aşağıdaki faaliyetleri üstlenebilirler.

- Malların ihracat/ithalatı;
- Profesyonel ve danışmanlık hizmetlerinin verilmesi
- Ana şirketin iştiğal konusu olan alanlarda araştırma yürütülmesi
- Hintli şirketler ve ana şirket arasında veya uluslararası şirketlerle grup şirketi arasındaki teknik ve mali işbirliğinin geliştirilmesi
- Ana şirketin temsil edilmesi ve Hindistan'da alım/satım ajansı şeklinde hareket edilmesi;
- Hindistan'da bilgi teknolojileri ve yazılımın geliştirilmesi konusunda hizmet verilmesi;
- Ana şirket/grup şirketleri tarafından tedarik edilen ürünlere teknik destek sağlanması;
- Yabancı Havayolu Şirketi/Denizcilik Şirketi
- Yabancı Bankalar

Şube Ofislerin Hindistan'da üretim veya imalat yapma faaliyetlerinin doğrudan veya dolaylı bir şekilde yürütülmesine veya perakende ticaret faaliyetlerine izin verilmemektedir. Şube ofisinden elde edilen karlar serbest bir biçimde ülkeden çıkarılabilmekte ancak uygulanabilir vergilerin ödemesine tabi tutulmaktadır.

11.2 Şirket Kurma Prosedürü

Hindistan'da yatırım yapacak firmalar, merkezi Mumbai'de bulunan Hindistan Merkez Bankası'ndan (RBI) izin almak kaydıyla şirket kurabilmekte ve irtibat ofisi, proje ofisi veya şube ofisi açabilmektedir.

- Yeni bir şirket kurulması Hindistan Şirketler Kanunu'na ([Companies Act-2013](#)) göre ortak yatırım veya tamamen sahip olunan bağlı ortaklık şeklinde olmakta veya [Sınırlı Sorumlu Ortaklık Yasası](#) (Limited Liability Partnership Act) altında sınırlı sorumlu ortaklık şeklinde gerçekleştirilmektedir.
- Hindistan'da iş yeri açmayı planlayan yabancı bir şirketin üstleneceği aktivitelere Hindistan'ın Kambiyo Kanunu ([Foreign Exchange Management Act](#) - FEMA) düzenlemelerine göre izin verilmektedir.
- Yüzde Yüz Yabancı sermayeli Firma: Yabancı bir firma Hindistan'da faaliyet göstermek için yüzde yüz yabancı sermayeli bir firma kurabilir. Böyle bir firma, %100 yabancı hisseli olmasına rağmen, bir Hint şirketi gibi muamele görür. Limited şirketler için en az iki ortak, anonim şirketler için ise en az 7 ortak şartı bulunmaktadır. Ayrıca Hindistan Şirketler Kanunu'na göre kurulacak şirketin en az bir yöneticisinin Hindistan'da toplam 182 günden az olmamak kaydıyla ikamet etme zorunluluğu bulunmaktadır. Ayrıca firmanın yanısıra şirket yetkilisinin de Hindistan'da vergi kayıt numaralarının (Permanent Account Number

- PAN ve Tax Deduction and Collection Account Number – TAN) bulunması gerekmektedir.

Yabancı Sermayeli Firmaların Faaliyette Bulunabilecekleri Yasal Yapılar

	Temsilcik / İrtibat Ofisi	Şube	Proje Ofisi	Bağımsız Firma / Ortak Girişim
1. Kuruluş Prosedürü	RBI ön onayı	RBI ön onayı	Belli koşullar sağlanıyorsa ön onay gerekmiyor	Faaliyetler/sektörler otomatik rota kapsamında ise ön onay gerekmez. Tescili takiben RBI bildirim zorunludur.
2. İzin Verilen Faaliyetler	Yalnızca irtibat/temsil/iletişim faaliyetine izin verilir. Hiçbir ticari faaliyette bulunamaz, fatura kesemez.	RBI tarafından izin verilen faaliyetleri yürütebilir. Üretim ya da perakende ticareti yapmasına izin verilmez.	Yabancı şirketin Hindistan'da bir proje yürütebilmek için Hintli bir firma ile teminatlı bir kontratı varsa izin verilir.	DYY izni bulunan alanda olmak kaydıyla şirketin kuruluş sözleşmesinde yer alan her türlü faaliyete izin verilir. En geniş kapsamlı faaliyette bulunma imkanı veren yasal yapıdır.
3. yerel Operasyonlar İçin Gerekli Kaynaklar	Sadece merkez şirketin bankacılık sistemi ile havale edeceği meblağlar ile ofis ve diğer yerel giderleri karşılama izni verilmektedir.	Merkez şirketin bankacılık sistemi ile havale edeceği meblağlar ya da şube kazancından ofis giderleri ve diğer yerel giderleri karşılama izni verilmektedir.	Merkez şirketin bankacılık sistemi ile havale edeceği meblağlar ya da proje ofisi kazancından ofis giderleri ve diğer yerel giderleri karşılama izni verilmektedir.	Finansman amacıyla öz kaynakların kullanılmasına, izin verilen kurumlardan alınacak kredilerin yerel veya denizaşırı olarak sağlanmasına imkan tanınmaktadır.

İşyeri Açma Prosedürleri

Sayı	İşlem	Zaman (Gün)	Maliyet (RUPI)
1	DİJİTAL İMZA SERTİFİKASI ALINMASI (DSC DIGITAL SIGNATURE SERVICE) Devlet tarafından yetkilendirilmiş özel bir sertifika ajansından (NIC, E-Mudhra, MTNL, Trust line vs.) Class II Dijital İmza Sertifikası alınması gerekmektedir.	1-3	850-2.500
2	YÖNETİCİ TANIMLAMA NUMARASI(DIN) ALINMASI* 1) Hindistan Kurumsal İşler Bakanlığı web sayfasından https://www.mca.gov.in/MinistryV2/RegisterNewComp.html DIR 3 formunun doldurulması ve oturum izni, fotoğraf vs. belgelerin yüklenmesi. 2) DIR 3 belgesinin Dijital imza sertifikasıyla imzalanması 3) DIR 3 belgesinin tanımlı bağımsız muhasebeci veya sistemde önceden tanımlı yönetici tarafından dijital ortamda onaylanması *Yabancı şirketler için gerekli değildir.	1	500
3	FİRMA İSMİ REZERVE EDİLMESİ 1) Hindistan Kurumsal İşler Bakanlığı web sayfasından firma isminin kontrol edilmesi https://www.mca.gov.in/MinistryV2/RegisterNewComp.html 2) INC 1 e-formunun doldurularak yüklenmesi* https://www.mca.gov.in/MCA21/dca/help/instructionkit/NCA/Form_INC-1_help.pdf 3) 1000 RUPI online ödenmesi 4) Girilen isim 60 gün muhafaza edilip, bu süre içerisinde şirket kurulumu gerçekleşmezse isim kaydı iptal edilir. *Yabancı şirketler için FC 1 (https://www.mca.gov.in/MCA21/dca/help/instructionkit/NCA/Form_FC-1_help.pdf)	2-7	1.000
4	KURUMSALLIK SERTİFİKASININ ALINMASI 1) Hindistan Kurumsal İşler Bakanlığı web sayfasından Kurumsallık için başvuru INC 7 formunun doldurulup yüklenmesi ve şirket sözleşmesinin eke eklenmesi http://www.mca.gov.in/MinistryV2/RegisterNewComp.html 2) Ofis adres bilgilerinin eklenip INC 22 formunun doldurulup yüklenmesi 3) DIR 12 belgesinin doldurulup yüklenmesi 4) Damga vergilerinin online ödenmesi	5	10.000 (ortalama)
5	KALICI HESAP NUMARASI ALINMASI (PAN-Permanent Account Number) National Securities Depository Services Limited (NSDL) or Unit Trust of India (UTI) tarafından yetkilendirilmiş bir ofis tarafından PAN numarası alınması. Kimlik belgesi ve 2 adet fotoğrafla birlikte başvurulması.	14-21	93
6	BANKA HESABI AÇILMASI	2-4	-
7	SOSYAL SİGORTA KAYDI(EMPLOYEES PROVIDENT FUND ORGANİZATİON EPFO) YAPILMASI	12	-
8	DEVLET İŞÇİ SİGORTA KURUMUNA KAYIT YAPILMASI Form 01 doldurulup kurumdan başlangıç numarası alındıktan sonra www.esic.in adresinden kayıt yapılması	10	-
9	DELHİ DEVLETİ TİCARET VE VERGİ DEPARTMANINDAN KDV KAYDI YAPILMASI Dvat-04 Formu, Kurumsallık Belgesi, Kimlik Tevsiki Belgeleriyle No Charges for GST registration	9	500 (Ortalama)
10	VERGİ NUMARASININ ALINMASI (TAN TAX ACCOUNT NUMBER) National Securities Depository Services Limited (NSDL) or Unit Trust of India (UTI) tarafından yetkilendirilmiş bir ofis tarafından TAN numarası alınması veya www.tin-nsdl.com sitesinden başvurulması. Form 49B'nin hazırlanması	7	55
11	ONLİNE THE DELHİ SHOPS AND ESTABLİSHMENTS ACT KAYDI http://www.labour.delhigovt.nic.in/ser/ adresinden firma bilgileri girilip kaydedilmesi	1n	-

11.3 Bankacılık Mevzuatı

Hindistan Bankacılık Sektörü, 1934 tarihli Hindistan Merkez Bankası Kanunu (RBI Act)²⁹ ve 1949 tarihli Bankacılık Düzenleme Kanunu (BR Act)³⁰ çerçevesinde, Hindistan Merkez Bankası (RBI) tarafından düzenlenmektedir. Bu çerçevede Hindistan Merkez Bankası çeşitli yönergeler, tebliğle ve politikalar yoluyla bankacılık sektörünü düzenlemektedir. Buna ilaveten, yabancı para işlemleri de 1999 tarihli Hindistan Kambiyo Kanunu (FEMA)³¹ çerçevesinde düzenlenmektedir.

Hindistan'da hem kamu bankaları hem de özel bankalar (yabancı bankaların şubeleri dâhil) mevcuttur. Hindistan'daki bankalar temel olarak aşağıdaki şekilde ayrılmaktadır.

- Ticari Bankalar (tüm bankacılık faaliyetlerini yürüten bankalar)
- Kooperatif Bankaları/Küçük Finans Bankaları (Kooperatifler tarafından kurulan ve küçük borçlulara finans sağlayan bankalar)
- Bölgesel Kırsal Bankalar (Köylü ve çiftçilere kredi sağlayan bankalar)
- Online ödeme bankaları (online ödeme sistemleri)
- Finansal Kurumlar (ihracat-ithalat, konut, KOBİ)
- Yabancı bankaların şubeleri

Hindistan'da 21 özel, 12 kamu bankası olmak üzere toplam 33 ticari banka, 12 adet küçük finans bankası, 43 adet bölgesel kırsal banka, 6 adet online ödeme sistemi, 4 adet finansal kurum ve 45 adet yabancı banka şubesi bulunmaktadır.

11.4 Sosyal Güvenlik Uygulamaları

Sosyal güvenlik konusunda Employees' State Insurance Corporation (ESIC) sistemi dahilinde sosyal güvenlik primi olarak stopaj yoluyla işveren tarafından tahsil edilmek suretiyle ilgili kuruluşa yatırılan primlerin haricinde şirketlerin herhangi bir ödemeleri bulunmamaktadır. Kıdem tazminatı, sağlık sigortası vb gibi bütün hususlar ESIC mevzuatı çerçevesinde düzenlenmektedir.

İşverenlerin işçilere yönelik yükümlülükleri, öncelikle maddi haklarının her ayın belirli bir tarihine (işçi sayısına bağlı olarak genellikle her ayın 7'si veya 10'u) kadar gecikmeksizin ödenmesi ve devlet tarafından belirlenen iş ve işyeri güvenliği ve sağlığı konularında mevzuata uygun işlem yapılmasıdır. Diğer hususlar işçi ile işveren arasında yapılacak özel hukuk sözleşmeleri ile ihtiyaca ve karşılıklı mutabakata göre belirlenmektedir. İşyerindeki işçiler bir sendikaya bağlı olarak çalışıyorlarsa bu durumda karşılıklı sorumluluklar işçi sendikası ile işveren arasındaki müzakereye göre belirlenmektedir. Sendikaya üyelik konusu tamamen gönüllülük esasına dayalıdır. Bu husus da tamamen işverenle işçiler arasında varılacak mutabakata bağlı olarak belirlenen bir husustur.

Hindistan'da kalış süresi 90 günü aşmayan yabancılar vergiden muaf tutulabilirler veya kalınan gün sayısına göre Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması çerçevesinde değerlendirilir. Hindistan pasaportuna sahip olmayan yabancı uyruklular, Hindistan sosyal güvenlik sistemine iştirak ettikleri takdirde Uluslararası Çalışan statüsünde değerlendirilmektedir. Çalışan zamanını başka bir ülkede geçiriyorsa her iki ülke sosyal güvenlik sistemine de katkıda bulunmak zorunda kalabilir. Ancak, iki ülke arasında Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması bulunuyorsa sadece bir ülkede ödeme yapması yeterlidir. Çalışan ve işveren için sosyal güvenlik katkı miktarları aşağıda verilmektedir.

Konu	Çalışan Katkısı (%)	İşveren Katkısı (%)
Çalışan Yardım Sandığı	12	3.67
Çalışan Emekli Programı	0	8.33
Çalışanın bağlı olduğu sigorta mevduatı	0	0.5
Çalışan Yardım Sandığı İdari ücretleri	0	1.1
Çalışanın bağlı olduğu sigorta mevduatı ücretleri	0	0.01

12. ÖNEMLİ ADRESLER VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

12.1 Sanayi ve Ticaret Odaları

Ticaret ve/veya Sanayi Odası	Web Sitesi
Andaman Chamber of Commerce & Industry	http://www.andamanchamber.com
Associated Chambers of Commerce & Industry of Uttar Pradesh	http://asochamup.org.in
Associated Chambers of Commerce and Industry of India	http://www.assochem.org
Bengal National Chamber of Commerce & Industry	http://www.bncci.com
Bombay Chamber of Commerce and Industry	https://bombaychamber.com
Confederation of Indian Industries	www.cii.in
Federation of Indian Chambers of Commerce and Industry	www.ficci.com
Federation of Karnataka Chambers of Commerce & Industry	https://www.fkcci.org
Goa Chamber Of Commerce And Industry	www.goachamber.org
Gujarat Chamber of Commerce & Industry	http://www.gujaratchamber.org
Gurgaon Chamber of Commerce & Industry	http://www.gurgaonchamber.org
Hindustan Chamber of Commerce	http://www.hindustanchamber.in/portal
Indian Chamber of Commerce	www.indianchamber.org
Indian Chamber of Commerce and Industry-Cochin	http://www.iccicochin.com
Indian Chamber of Commerce and Industry-Coimbatore	www.indianchamber.in
Kerala Chamber Of Commerce and Industry	www.keralachamber.in
Madhya Pradesh Chamber of Commerce & Industry	www.mpcci.com
Maharashtra Chamber of Commerce & Industry	https://www.maccia.in
Maharashtra Chamber Of Commerce, Industry & Agriculture	www.maccia.org.in
Mahratta Chamber of Commerce, Industries & Agriculture	http://www.mcciapune.com
Muslim Chamber of Commerce and Industry (MCCI)	https://mcciindia.org
National Chamber Of Industries & Commerce, UP, Agra	www.ncicagra.com
PHD Chamber of Commerce & Industry	http://www.phdcci.in
Rajasthan Chamber of Commerce & Industry	http://www.rajchamber.com
Rajkot Chamber of Commerce & Industry	https://www.rajkotchamber.com
Sindhi Chamber of Commerce	https://www.sindhichamber.com
Southern Gujarat Chamber of Commerce & Industry	www.sgcci.com
The Federation of Andhra Pradesh Chambers of Commerce and Industry	https://www.fapcci.in
The Federation of Telangana Chambers of Commerce and Industry	https://www.ftcci.in
Tirupur Chamber of Commerce & Industry	www.tirupurchamber.com
Udaipur Chamber of Commerce and Industry	www.ucciudaipur.com
Vadodara Chamber Of Commerce and Industry	www.vccivadodara.org

12.2 İthalat ve İhracat ile İlgili Önemli Kurum ve Kuruluşlar

Kurum/Kuruluş	Web Sitesi
Ministry of Commerce and Industry	commerce.gov.in
Directorate General of Foreign Trade (DGFT)	dgft.gov.in
Federation of Indian Export Organizations (FIEO)	fieo.org
Indian Trade Promotion Organisation (ITPO)	indiatradefair.com
India Brand Equity Foundation (IBEF)	ibef.org
Export-Import Bank of India (EXIM Bank)	eximbankindia.in
Bureau of Indian Standards (BIS)	bis.gov.in
Central Board of Indirect Taxes and Customs (CBIC)	cbic.gov.in
National Small Industries Corporation (NSIC)	nsic.co.in

12.3 Büyükelçilik, Başkonsolosluk ve Müşavirlik İletişim Bilgileri

Kurum	E-Posta	Telefon	Web Sitesi
Yeni Delhi Büyükelçiliği	embassy.newdelhi@mfa.gov.tr	+91 11 2688 9053	https://newdelhi-emb.mfa.gov.tr/
Mumbai Başkonsolosluğu	consulate.mumbai@mfa.gov.tr	+91 22 22040365	https://mumbai-cg.mfa.gov.tr
Haydarabad Başkonsolosluğu	consulate.hyderabad@mfa.gov.tr	+91 40 236 36 365	https://haydarabad-bk.mfa.gov.tr/
Yeni Delhi Ticaret Müşavirliği	yenidelhi@ticaret.gov.tr	+91 11 2687 9907	https://ticaret.gov.tr/
Mumbai Ticaret Ataşeliği	mumbai@ticaret.gov.tr	+91 22 23851417	
Haydarabad Ticaret Ataşeliği	haydarabad@ticaret.gov.tr	+91 40 29336362	

12.4 Sektörel İş Dernekleri

Kurum	Web Sitesi
All Indian Glass Manufacturers Federation (AIGMF)	www.aigmf.com
All India Food Processors Association (AIFPA)	www.aifpa.net
All Indian Rubber Industries Association (AIRIA)	www.allindiarubber.net
Association of Furniture Manufacturers & Trades of India (AFMT)	www.afmt.in
Association of Indian Forging Industry (AIFI)	www.indianforging.org
Association of Indian Medical Device Industry (AIMED)	www.aimedindia.com
Biotechnology Industry Research Assistance Council (BIRAC)	www.birac.nic.in
Builders Association of India (BAI)	www.baionline.in
Bulk Drug manufacturers Association of India (BDMAI)	www.bdmai.org
Construction Chemicals Manufacturers Association (CCMA)	www.ccmaintdia.in
Cotton Association of India (CAI)	www.caionline.in
Electronic Industries Association of India	www.elcina.com
Federation of Indian Airlines (FIA)	www.fiaindia.in
Federation of Indian Coir Exporters Associations (FICEA)	www.ficea.in
Federation of Indian Export Organizations (FIEO)	www.fieo.org
Federation of Indian Granite & Stone Industry (FIGSI)	www.stonafigs.com
Federation of Indian Publishers	www.fiponline.org
Hotel Association of India	www.hotelassociationofindia.com
Indian Banks Association	www.iba.org.in
Indian Biscuits Manufacturers Association	www.ibmabiscuits.org
Indian Construction Equipment Manufacturers Association (ICEMA)	www.i-cema.in
Indian Dairy Association (IDA)	www.indairyasso.org
Indian Exhibition Industry Association (IEIA)	www.ieia.in
Indian Health Economics & Policy Association (IHEPA)	www.ihepa.in
Indian Machine Tool Manufacturers Association (IMTMA)	www.imtma.in
Indian Medical Association (IMA)	www.ima-india.org
Indian Paper Manufacturers Association (IPMA)	www.ipma.co.in
Indian Society of Agricultural Economics	www.isaeindia.org
Indian Society of Agricultural Engineers (ISAE)	www.isae.in
Indian Sugar Mills Association (ISMA)	www.indiansugar.com

Industrial Diamond Association (IDA)	www.industrialdiamondassociation.com
Indo Turkiye Friendship Association	https://indoturkiye.com
Ircon International Limited (IRCON)	www.ircon.org
National Informatics Center (NIC)	www.nic.in
Process Plant & Machinery Association of India (PPMAI)	www.ppmi.org
Retailers Association of India (RAI)	www.rai.net.in
Society of Indian Automobile Manufacturers (SIAM)	www.siamindia.com
The Clothing Manufacturers Association of India (CMAI)	www.cmai.in
The Federation of Hotel & Restaurant Associations of India (FHRAI)	www.fhrai.com
The Fertilizer Association of India (FAI)	www.faidelhi.org
The Infrastructure people (RIRITES)	www.ritesltd.com
Tool & Gauge Manufacturers Association of India (TAGMA)	www.tagmaindia.org

12.5 Ulaşılabilir Hukuki & Mali Danışmanlık Şirket ve Bürolarına İlişkin Bilgiler

a. Hindistan'daki Danışmanlık Firmaları

Şirket	Şehir	Web Sitesi E-posta	Uzmanlık Alanı
Nexdigm (SKP)	Gurugram & Pune	www.nexdigm.com manik.abbott@nexdigm.com	Strategy consulting for business in India
Crescendo Worldwide	Pune	https://www.crescendoworldwide.org/ sayali@crescendoworldwide.org ; vishal@crescendoworldwide.org	Strategy consulting for business in India. They organized B2B meetings for Marbles and Automotive Sectors for OIB, TIM, Turkey.
Falcon Exhibitions Pvt. Ltd.	Delhi / Mumbai	www.falconfirst.com sooraj@falcon-mail.com	Successfully organized B2B delegation from Aegean Exporter's Association (EIB) for fresh fruit sector.
Ampro Marketing	Gurugram	www.ampromarketing.com mansi@ampromarketing.com	Strategy consulting for business in India. Successfully organized B2B meeting for Turkish Food Sector delegation. Brand Promotion
Verkko Global	Noida	www.verkkoglobal.com nidhi@verkkoglobal.com ; pradeep@verkkoglobal.com	Strategy consulting for business in India. End to end business set up assistance.
Oaks Management Consultancy Pvt. Ltd.	Mumbai	www.omcpl.com rahulgomes@oaksevents.com	Strategy consulting for business in India. End to end business set up assistance.
KDA Corporate Advisors LLP	Mumbai	www.kdg.co.in miteshg@kdg.co.in	Strategy consulting for business in India. End to end business set up assistance.
BSR & Co. LLP	Mumbai	in-fmcontact-us@bsraffiliates.com ; vipinagarwal@bsraffiliates.com ; nitinbansal@bsraffiliates.com	They are affiliate of Global firm KPMG. Assisting foreign companies in Strategy consulting for business in India. Market entry and complete operations including set up, accounting, taxes etc.
EILA Consulting	Chennai	https://www.eilaconsulting.com/ sharadh@eilaconsulting.com	Construction, Infrastructure, Oil & Gas, Metro & Railways, Power etc. They have supported many construction companies for tenders.
Grant Thornton Advisory Private Limited	New Delhi	www.grantthornton.in contact@in.gt.com ; vimarsh.bajpai@in.gt.com	Consumer & Retail Sector, Food & Beverages, Construction, Healthcare, Media & Entertainment etc.

BeLocal Consulting LLP (Formerly Tailwind Trade & Investment Consulting Pvt Ltd)	Mumbai	www.belocalconsulting.com mahesh@belocalconsulting.com ; mahesh_rt@hotmail.com	Strategy consulting for business in India
CeNext Consulting & Investment Pvt Ltd.	New Delhi	www.cenextconsulting.com ceo@CeNextconsulting.com	Strategy consulting for business in India
RNCOS Business Consultancy Services	Noida	http://www.rncos.com/ virtika.sehgal@rncos.com ; shushmul@rncos.com	Medical Device and Smart Cities, Market entry, Strategic Business Solutions, Distributorship
T & A Consulting	New Delhi	http://www.insideindiatrade.com/ saurabhkhanna@insideindiatrade.com contact@insideindiatrade.com	India Market Entry, Inward Investment Attraction, Recruitment Services, expert in Automotive, Chemicals, Clean Technology, Engineering, Food, Marine etc.
Standwood Consulting	Bangalore	jbhatia@standwoodconsulting.com ; deepika@standwoodconsulting.com ; info@standwoodconsulting.in	Business consultancy, taxation & compliance etc.
India Food Forum	New Delhi	www.indiafoodforum.com contact@imagesgroup.in	Food Industry
Wazir Advisors Pvt. Ltd.	New Delhi	http://wazir.in/ prashant@wazir.in ; contact@wazir.in	Textile & Apparel, Apparel Operations, Retail, Consumer etc
Vmarsh Textile Consultancy Services (P) Ltd.	Mumbai	http://www.vmarsh.com/ admin@vmarsh.com	Textile, International Sourcing and Marketing, Branding
Gherzi Consulting	Mumbai	http://www.gherzi.com/ n.sodhi@gherzi.com ; info@gherzi.com	Textile
International Advisory Council	Mumbai, Chennai, Bangalore, Delhi, USA	www.intadc.com ashish.m@intadc.com	FDI, Healthcare, Automotive, Engineering, Manufacturing, Renewable Energy, Consumer Goods, Mines & Metals, Oil & Gas etc.
Clini Expets	New Delhi	https://cliniexperts.com/ contact@cliniexperts.com	Drug, Pharma, Food, Cosmetic, Medical Device etc.
Morulaa Health Tech	Chennai	http://www.morulaa.com/ info@morulaa.com	Drugs, Cosmetics, Medical Devices, Diagnostics Kits etc.
D. Batra & Company	New Delhi	www.dbatra.com info@dbatra.com	FDI, Company Set Up & Accounting & Taxation
RNM Consultancy	New Delhi	www.rnm.in rnm@rnm.in ; raghu.m@rnm.in ; nitish.s@rnm.in	Merger, Acquisition, Joint Venture, Hospitality, Auto Parts, Logistics, Accounting & Taxation.
Synergy Technofin Pvt. Ltd	New Delhi	www.synergytechnofin.com dey.pr@synergytechnofin.com ; info@synergytechnofin.com	Agribusiness & Dairy
UA Consultants	Faridabad	www.uaconsultants.org	Furniture, Home Décor
Indo-Turkish Property and Business Consulting	Haydarabad	https://indoturkishconsultants.com shams@indoturkishconsultants.com	Investment, property, residency

Sathguru Management Consultants Pvt Ltd	Haydarabad	https://www.sathguru.com/ info@sathguru.com	Business ideation and conceptualization Market entry and access, Growth strategy
Universal Business and Corporate Services Centre (UBCSC)	Mumbai	http://www.ubcsc.co.in saurabhshah@ubcsc.co.in	Setting up a company, Appoint Selling Agents, Identify direct customer, Approvals from Government Agencies, Due Diligence Report etc

b. Hindistan'daki Avukatlık Firmaları

Firma	Şehir	Website Email	Uzmanlık Alanı
Maheshwari & Co.	New Delhi	www.maheshwariandco.com info@maheshwariandco.com ; ipr@maheshwariandco.com ; dv@maheshwariandco.com	Legal Consultants, Company Set up, Company Law
Lex Favios	New Delhi	www.lexfavios.com sumes.dewan@lexfavios.com	Legal & Taxation
KGS Advisors LLP	New Delhi	www.kgsomani.com ts@kgsadvisors.com	Legal and Taxation
DGS Associates	New Delhi	www.dgsassociates.in ameeta@dgsassociates.in	Company Law, Company Set up, Legal. Lawyer for Çelebi Aviation Holding,
A.K.Singh & Co Advocates & Consultants	New Delhi	http://www.aksinghandco.com/ arushpathania@aksinghco.com ; delhi@aksinghco.com	Legal & Arbitration
Archer & Angel	New Delhi	www.archerangel.com btamuly@archerangel.com ; sdhagat@archerangel.com ; info@archerangel.com	Legal, Commercial Litigation, Intellectual Property
Athena Law Associates	New Delhi	www.athenalawassociates.com pramod@athenalawassociates.com	International Trade- Anti-Dumping
Juris, Advocates Atlas	New Delhi	www.atlasjurisassociates.wordpress.com/author/atlasjuris/ shagun@atjurislaw.in	Legal Consultants
AZB & Partners	New Delhi	http://www.chambersandpartners.com/asia/firm/2269/azb-partners delhi@azbpartners.com	Legal Consultants
Amarchand & Mangaldas & Suresh A. Shroff & Co	New Delhi	http://rsg-india.com/indian-law-firms/profiles/amarchand-mangaldas-suresh-a-shroff-co cyril.shroff@amarchand.com	Legal Consultants
Chadha & Co. - Advocates and Legal Consultants	New Delhi	www.chadha-co.com info@chadha-co.com	Legal Consultants
Corporate Professionals	New Delhi	www.cpadvocates.in info@indiacp.com ; arun@indiacp.com	Commercial, Litigation, Arbitration, Joint Ventures & Collaborations, Investments
Dhir & Dhir Associates	New Delhi	www.dhirassociates.com yk.chopra@dhirassociates.com ; contact@dhirassociates.com	Legal Consultants
Jsagar & Associates	New Delhi	newdelhi@jsalaw.com ; gurgaon@jsalaw.com	Commercial Agreement, Company Law, Banking & Finance
KPCCO- K. R. Chawla & Co	New Delhi	www.krcco.com krcco@krcco.com	Legal Consultants
Khaitan & CO	New Delhi	www.khaitanco.com delhi@khaitanco.com	Legal Consultants

KNM & Partners	New Delhi	www.knm.in knm@knm.in	International Trade- Anti-Dumping
Luthra Anand & Associates-Advocates	New Delhi	www.luthra.com delhi@luthra.com	Legal Consultants
Lakshi Kumaran and Sridharan	New Delhi	http://www.lakshmisri.com/www.addb-lslaw.in lsdel@lakshmisri.com ; iprdel@lakshmisri.com	International Trade- Anti-Dumping
M. V. Kini & Co	New Delhi	www.mvkini.com delhi@mvkini.com	Legal Consultants
Nishith Desai Associates	New Delhi	www.nishithdesai.com nda@nishithdesai.com	Company Law, Company Set up, Taxation etc.
Singhania & Co. LLP	New Delhi	www.singhania.com new-delhi@singhania.com	Legal Consultants
Sunil Goel & Associates	New Delhi	www.sunilgoel.com suhelgoel@sunilgoel.com	Legal Consultants
TPM Consultants Pvt. Ltd	New Delhi	www.tpm.in rajesh@tpm.in ; pkg@tpm.in	International Trade- Anti-Dumping
Tri Legal	New Delhi	www.trilegal.com delhi@trilegal.com	Legal Consultants
Global Jurix	New Delhi	www.globaljurix.com info@globaljurix.com	Arbitration, Company Registration, FDI, Joint Venture
ALMT Legal	Mumbai	http://almtlegal.com/vkapadia@almtlegal.com ; sranina@almtlegal.com	Corporate/Commercial, M&A, Private Equity, Real Estate and Capital Markets.
Advoc India Law Offices	Mumbai	www.advocindia.com sonal@advocindia.com	Commercial, Litigation, Arbitration, Joint Ventures & Collaborations, Investments
Abhay Nevagi & Associates	Mumbai	http://www.anevagi.com/info@anevagi.com	Commercial, Litigation, Arbitration, Legal, Labour, Banking etc.
Advani & Co.	Mumbai	http://www.advaniandco.com/mumbai@advaniandco.com	Commercial, Litigation, Arbitration, Legal, Labour, Banking etc.
Advaya Legal	Mumbai	http://www.advayalegal.com/	Legal, Litigation etc.
Anderson & Anderson LLP	Mumbai	www.consultajuris.com consulta@bom3.vsnl.net.in	Litigation, arbitration, Customs
Economic Laws Practice	Mumbai	www.elplaw.in parthjha@elp-in.com	International Trade- Anti-Dumping
Legaleye Associates	Mumbai	www.legaleyeassociates.com admin@legaleyeassociates.com ; legaleye.india@gmail.com	Arbitration, Mediation & Dispute Resolution, Joint Venture, Company Set Up, Patents, Trademark
Singhania & Partners	Mumbai	www.singhania.in rita@singhania.in	FDI, Joint Venture, Arbitration & Litigation
Siddhartha Shah & Associates	Mumbai	www.siddharthashahassociates.com contact@siddharthashahassociates.com m	Legal, Arbitration & Litigation

Talwar Thakore & Associates	Mumbai	http://www.rsg-india.com/indian-law-firms/profiles/talwar-thakore-associates suresh.talwar@talwarthakore.com	Banking & Finance, Financial Regulatory
Vaish Associates Advocates	Mumbai	www.vaishlaw.com bomi@vaishlaw.com ; hemant@vaishlaw.com	Taxation, Joint Ventures, Intellectual Property Rights
Wadia Ghandy & CO.	Mumbai	http://www.rsg-india.com/indian-law-firms/profiles/wadia-ghandy-co ashish.ahuja@wadiaghandy.com	Arbitration, Aviation, Banking & Finance, Capital Markets, Corporate M&A, Litigation, Private Equity, Projects & Infrastructure, Real Estate
DSK	Mumbai	http://dsklegal.com/ contactus@dsklegal.com	Banking & Finance
Phoenix Legal	Mumbai	http://www.phoenixlegal.in/mumbai@phoenixlegal.in	FDI, Joint Venture, Arbitration, Taxation
Dua Associates	Bangalore	http://www.duaassociates.com/duabl@duaassociates.com ; raghavan@duaassociates.com	Intellectual property; International Trade and Competition, Customs; Labor/Employment; Dispute resolution/arbitration & litigation
N.S. Sanjay Gowda, B.Sc., LLB	Bangalore	http://www.jantareview.com/Bangalore/biz_191488/N.S.-Sanjay-Gowda,-B.Sc.,-LLB nssanjaygowda@yahoo.co.in	Legal Consultant
King & Partridge	Bangalore	http://www.kingandpartridge.in/kingpart@blr.vsnl.net.in	Taxation; Foreign Collaborations and Investments; Joint Ventures
Kochhar & Co.	Bangalore	http://www.kochhar.com/legal@bgl.kochhar.com	Foreign investment and mergers and acquisitions.
Mulla & Mulla & Craigie Blunt & Caroe	Bangalore	http://www.mullaandmulla.com/info@mullaandmulla.com	Foreign Investments; Joint Ventures; Antitrust Law; Banking
Singhania & Co.	Bangalore	http://www.singhania.com/our-offices.html bangalore@singhania.com	Technology Transfers; Joint Ventures; Foreign Collaborations; Licensing; Distribution Agency and Franchise Agreements
Singhania & Partners	Bangalore	http://www.singhania.in/blr@singhania.in	Joint Ventures; Mergers and Acquisitions; Privatization; Admiralty; Intellectual Property; Anti-Dumping; Litigation and Arbitration
Thiru & Thiru, Advocates	Bangalore	http://www.thiruandthiru.com/info@thiruandthiru.com	Investments; Information Technology; Communication; E-Commerce and Cyber Law, Trademark; Copyright and Patents
Pooyayya & Co.	Bangalore	http://www.poovayya.net/law@poovayya.net	Intellectual property, arbitration & litigation
Messrs. Joseph & Markos	Kottayam	http://pview.findlaw.com/view/2592950_1 ktm_jmlaw@sancharnet.in	Legal, Taxation, Labour law

Menon & Pai	Cochin	http://yellowpages.sulekha.com/cochin/menon-pai-kacheripady-cochin_contact-address_menonpai@vsnl.net	Foreign Claims; Foreign Investments
Murti & Murti India	Cochin	www.keralawyer.com/murti@vsnl.com	Anti-dumping Investigations, Joint Venture Agreements; Investment
King & Partridge	Chennai	http://www.kingandpartridge.in/kp@eth.net ; kingpat@md4.vsnl.net.in	Legal, Taxation, Banking
Kochhar & Co	Chennai	http://www.kochhar.com/chennai@kochhar.com ; ravichandran@chennai.kochhar.com	Legal, environment laws,taxation
Mr. N.L. Rajah	Chennai	http://www.driveat.com/Rating/Advocate-N-L-Rajah--N-Venkatesan-452326.html nlraj@satyam.net.in	Foreign Claims; Foreign Investments, Investment, Marketing Agreements; and Patents,Trademarks,Copyrights.
Singhania & Co	Chennai	www.singhania.com mds4singania@eth.net ; chennai@singhania.com	Technology Transfers, Joint Ventures,Foreign Collaborations
Surana & Surana	Chennai	http://www.lawindia.com/lawyer@lawindia.com	Foreign Trade and Investment Laws, Ventures and Collaborations; Litigation,
Dua Associates	Chennai	http://www.duaassociates.com/duachennai@duaassociates.com	Intellectual property, International Trade, Customs; Labour, arbitration & litigation

12.6 Türkçe Hizmet Veren Hukuk Büroları

Firma	Şehir	Email	Website
I & D Legal Consultancy	Bangalore	halime.dasbilek@ind-legal.com info@ind-legal.com	www.ind-legal.com

Kaynakça

<https://mines.gov.in/webportal/nationalmineralsscenario>
<https://www.ibef.org/industry/retail-india>
<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=IN>
<https://datareportal.com/reports/digital-2024-india>
<https://www.investindia.gov.in/sectors>
<https://www.rbi.org.in/Scripts/Statistics.aspx>
<https://pib.gov.in/>
<https://www.cmie.com/kommon/bin/sr.php?kall=warticle&dt=20240701180501&msec=110>
[https://ipindia.gov.in/about-us.htm#:~:text=Controller%20General%20of%20Patents%2C%20Designs,CGPDTM\)%20is%20located%20at%20Mumbai.](https://ipindia.gov.in/about-us.htm#:~:text=Controller%20General%20of%20Patents%2C%20Designs,CGPDTM)%20is%20located%20at%20Mumbai.)
https://www.ipindia.gov.in/writereaddata/Portal/Images/pdf/Final_FREQUENTLY_ASKED_QUESTIONS_-_PATENT.pdf
<https://ipindia.gov.in/faq-designs.htm>
https://ipindia.gov.in/writereaddata/Portal/Images/pdf/SoP_of_Trade_Marks_Applications.pdf
<http://dcmsme.gov.in>
<https://www.dgft.gov.in/>
<https://dpiit.gov.in/policies-rules-and-acts/policies/foreign-direct-investment-policy>
<https://www.investindia.gov.in/foreign-direct-investment>
<https://labour.gov.in/>
<http://www.makeinindia.com/sector/construction>
<https://mea.gov.in/images/pdf/remittance.pdf>
<http://www.mypetrolprice.com>
<https://pib.gov.in/>
<https://www.rbi.org.in/>
<https://sezindia.gov.in/>
<https://www.tcmb.gov.tr/>
<https://www.klaggarwal.com/others/company-registration-fees/>
<https://labour.gov.in/social-security>
<http://www.esic.nic.in/>
<https://www.indembassyankara.gov.in/>
<https://www.dgft.gov.in/CP/?opt=itchs-import-export>
<https://www.dgft.gov.in/CP/?opt=itchs-import-export>
[https://content.dgft.gov.in/Website/dgftprod/1702ad48-120b-446e-a044-1b66e0ff8c51/Schedule%202%20-%20Export%20Policy%20New%20\(1\)%20\(1\).pdf](https://content.dgft.gov.in/Website/dgftprod/1702ad48-120b-446e-a044-1b66e0ff8c51/Schedule%202%20-%20Export%20Policy%20New%20(1)%20(1).pdf)
<https://www.cbic.gov.in/resources/htdocs-cbec/customs/cs-act/THE%20CUSTOMS%20TARIFF%20ACT%20amended%20upto%20may,%202017%20by%20Act%2018%20of%202017.pdf>
<https://www.cbic.gov.in/htdocs-cbec/customs/cs-act/formatted-htmls/cs-import-rule23>
http://legislative.gov.in/sites/default/files/A1992-22_0.pdf
<https://www.cbic.gov.in/htdocs-cbec/customs/cs-act/formatted-htmls/forgntrade-rules>
<https://www.indiantradeportal.in/uploads/Documents/Acts/ftdract2010.pdf>

<https://old.icegate.gov.in/Webappl/>

Central Drugs Standards Control Organisation

<https://www.dgft.gov.in/f3f64281-cd10-4cf4-81d1-55f6da5ec64e>

<http://ppqs.gov.in/divisions/plant-quarantine>

https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/tp503_e.htm

https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s403_sum_e.pdf